

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2009-4-47 (Soruşturma)
Karar Sayısı : **10-25/350-124**
Karar Tarihi : 22.3.2010

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI (Başkan)
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ (İkinci Başkan), Mehmet Akif ERSİN, İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : Kerem TOMUR, Sinan BOZKUŞ, Selvi KOCABAY, Mehmet ÇETİN

C. ŞİKÂYET EDEN: İsimler saklı tutulmuştur.

20

D. HAKKINDA SORUŞTURMA YAPILAN:

1- Sivas Özel Sürücü Kursları Derneği
Demircilerardı Mah. Muammerbey Sokak No:21 Sivas

2- Sivas Uzman Eğt. Öğr. Ulaş. Hiz. Ltd. Şti. (Özel Ak Doğuş MTSK)
Atatürk Cad. Müftülük Sokak No:2 Sivas

30

3- Sivas Denge Eğitim Öğr. Tel. Tic. Ltd. Şti. (Özel Doğru Denge MTSK)
Demircilerardı Mah. Muammerbey Sokak No:7 Sivas

4- Özel Yeni Deniz MTSK (Hasan Haluk AYGEL)
Paşabey Mah. Atatürk Cad. Tecer İş Merkezi Kat:2 No:59 Sivas

5- Sivas Işık Sürücü Kursu Eğ. Öğr. Tic. San. Ltd. Şti. (Özel Öz Işık MTSK)
Atatürk Cad. No:69 Sivas

6- Doğuş Eğitim Öğr. Tesisleri Tic. San. Ltd. Şti. (Özel Uzay MTSK)
Yeni Çarşı No:15 Sivas

40

7- Ön-Taş Önder Eğ. Öğr. San. Tic. A.Ş. (Özel Büyük Oto MTSK)
Demircilerardı Mah. Muammerbey Sokak No:21 Sivas

8- Murat Eğitim Tic. San. Ltd. Şti. (Özel Murat MTSK)
İstasyon Cad. Her-iş Sitesi Kat:1 No:1 Sivas

10-25/350-124

9- Kongre Eğitim Hiz. Tic. Ltd. Şti. (Özel Kongre MTSK)
Atatürk Cad. Vakıflar İşhanı Kat:2 Sivas

50 10- Özel 24 Eylül MTSK (Mehmet Kürşat COŞKUN)
Sularbaşı Mah. 11-1. Sokak Yunus Emre İşhanı No:35 Sivas

11- Doruk Eğitim Tic. San. Ltd. Şti. (Özel Doruk Oto MTSK)
Atatürk Cad. Aker İşhanı Kat:2 Sivas

12- Yıldız Eğitim Öğr. Hiz. Tic. San. A.Ş. (Özel Büyük Başak MTSK)
Atatürk Cad. Millet İşhanı No:4 Kat:3 Sivas

60 **E. DOSYA KONUSU: Sivas il merkezinde faaliyet gösteren sürücü kurslarının aralarında anlaşma yaparak sürücü kursu fiyatlarını birlikte belirledikleri iddiası.**

F. İDDİALARIN ÖZETİ : Şikâyet dilekçelerinde, Sivas ilinde faaliyet gösteren sürücü kurslarının kurdukları dernek vasıtasıyla sürücü kurs ücretlerini birlikte belirledikleri iddia edilmiş ve 4054 sayılı Kanun çerçevesinde gerekli işlemlerin yapılması talep edilmiştir.

70 **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 24.2.2009 tarih ve 21 sayı ile intikal eden şikâyet dilekçesi üzerine yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 6.4.2009 tarih ve 2009-4-47/İİ-09-SK sayılı İlk İnceleme Raporu, Rekabet Kurulu'nun 13.4.2009 tarih ve 09-14 sayılı toplantısında görüşülmüş ve Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. Önaraştırma kararının alınmasından sonra Kurum kayıtlarına giren 14.4.2009 tarih ve 2697 sayılı şikâyet başvurusu da aynı önaraştırma kapsamında değerlendirilmiştir. Yürütülen önaraştırma sonucunda hazırlanan 4.6.2009 tarih ve 2009-4-47/ÖA-09-KT sayılı Önaraştırma Raporu, Kurul'un 18.6.2009 tarih ve 09-29 sayılı toplantısında görüşülerek, Sivas il merkezinde faaliyet gösteren sürücü kursları tarafından kurs ücretlerinin birlikte belirlenmesi suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlal edilip edilmediğinin tespiti amacıyla, Sivas il merkezinde faaliyet gösteren 11 adet motorlu taşıt sürücü kursu ile Sivas Özel Sürücü Kursları Derneği hakkında aynı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına karar verilmiştir.

Soruşturma açılması ile ilgili tebligat taraflara, Kanun'un 43. maddesi hükmü çerçevesinde 29.6.2009 tarihinde yapılmış ve haklarında soruşturma yürütülen taraflardan 30 gün içinde birinci yazılı savunmalarını göndermeleri istenmiştir.

90 Hakkında soruşturma yürütülenlerden Özel Murat MTSK'nın savunması 15.7.2009 tarihinde, Özel Büyük Başak MTSK'nın savunması 30.7.2009 tarihinde, Özel Ak Doğuş MTSK, Özel Doğru Denge MTSK, Özel Yeni Deniz MTSK, Özel Öz Işık MTSK, Özel Doruk Oto MTSK, Özel 24 Eylül MTSK Özel

10-25/350-124

Uzay MTSK, Özel Büyük Oto MTSK, Özel Kongre MTSK ve Sivas Özel Sürücü Kursları Derneği'nin savunması 3.8.2009 tarihinde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

100 Yürütülen Soruşturma'nın sonunda hazırlanan ve Soruşturma Heyeti'nin görüşleri ile yaptığı tespitleri içeren 25.11.2009 tarih ve SR/09-09 sayılı Soruşturma Raporu, aynı Kanun'un 45. maddesi uyarınca tüm Kurul üyeleri ile ilgili taraflara tebliğ edilmiştir. Gönderilen bildirimce cevaben; 10 adet sürücü kursu ile Sivas Özel Sürücü Kursları Derneği tarafından iletilen ikinci yazılı savunmalar 31.12.2009-5.1.2010 tarihleri arasında Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Özel Yeni Deniz MTSK tarafından savunma gönderilmemiştir. Soruşturma Heyeti tarafından hazırlanan Ek Yazılı Görüş, Kanun'un 45/2. maddesi uyarınca 20.1.2010 tarihinde tüm Kurul üyelerine ve taraflara tebliğ edilmiştir. Tarafların üçüncü yazılı savunmaları 12.2-25.2.2010 tarihleri arasında Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Hakkında soruşturma yürütülen taraflar sözlü savunma talebinde bulunmamıştır.

110 Kurul, 1.3.2010 tarih ve 10-22/308-M sayılı kararı ile sözlü savunma toplantısı yapılmasına gerek olmadığına ve Kanun'un 48. maddesi uyarınca nihai karar toplantısının 22.3.2010 tarihinde yapılmasına karar verilmiştir. Kurul, 22.3.2010 tarihinde 10-25/350-124 sayı ile nihai kararını vermiştir.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ

Soruşturma Heyeti'nde yer alan raportörler tarafından;

120 a) Sivas Uzman Eğt. Öğr. Ulaş. Hiz. Ltd. Şti. (Özel Ak Doğuş MTSK), Yıldız Eğitim Öğr. Hiz. Tic. San. A.Ş. (Özel Büyük Başak MTSK), Ön-Taş Önder Eğ. Öğr. San. Tic. A.Ş. (Özel Büyük Oto MTSK), Sivas Denge Eğitim Öğr. Tel. Tic. Ltd. Şti. (Özel Doğru Denge MTSK), Özel Yeni Deniz Oto MTSK (Hasan Haluk AYGEL), Doruk Eğitim Tic. San. Ltd. Şti. (Özel Sivas Doruk Oto MTSK), Sivas Işık Sürücü Kursu Eğ. Öğr. Tic. San. Ltd. Şti. (Özel Öz Işık MTSK), Kongre Eğitim Hiz. Tic. Ltd. Şti. (Özel Kongre Oto MTSK), Murat Eğitim Tic. San. Ltd. Şti. (Özel Murat MTSK), Özel 24 Eylül MTSK (Mehmet Kürşat COŞKUN), Doğuş Eğitim Öğr. Tesisleri Tic. San. Ltd. Şti. (Özel Uzay Oto MTSK) ve Sivas Özel Sürücü Kursları Derneği'nin Sivas il merkezinde sürücü adaylarına yönelik özel eğitim hizmetleri pazarında, hizmet fiyatı ile hizmetin satım koşullarını tespit etmek ve sürücü adaylarını paylaşmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (a) ve (b) bentlerini ihlal ettikleri ve 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrası ile "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik" hükümleri uyarınca idari para cezası ile cezalandırılmaları gerektiği,

130 b) Sivas Özel Sürücü Kursları Derneği'nin soruşturma safhasında verdiği belgelerin eksik, yanlış ve yanıltıcı olduğu anlaşıldığından, Kanun'un 16.

10-25/350-124

maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca, gayri safi gelirinin %0,1'i (binde bir) oranında cezalandırılması gerektiği,

140

kanaat ve sonuçlarına ulaşıldığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Mevzuata İlişkin Bilgiler

Motorlu taşıt sürücü kursları ile ilgili düzenleme içeren yasal mevzuat; 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ve bu Kanun'a dayanılarak çıkarılan Karayolları Trafik Yönetmeliği, 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu ve bu Kanun'a dayanılarak hazırlanan Özel Öğretim Kurumları Öğrenci Ücretleri Tespit ve Tahsil Yönetmeliği ile MEB Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği ve Motorlu Taşıtlı Sürücü Kursu Yönetmeliği'nden oluşmaktadır.

150

- 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu

18.10.1983 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu'na göre sürücü adayları, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde motorlu taşıt kullanabilmek için sürücü kurslarında eğitim almak ve eğitimden sonra düzenlenen sınavları başarı ile geçmek durumundadırlar. 2918 sayılı Kanun'da sürücü belgelerine ilişkin esaslar belirlenmiştir. Kanun'un konu ile ilgili 36, 38 ve 39. maddelerine aşağıda yer verilmiştir:

160

"Sürücü belgesi alma zorunluluğu:

Madde 36 - Motorlu araçların, sürücü belgesi sahibi olmayan kişiler tarafından karayollarında sürülmesi ve sürülmesine izin verilmesi yasaktır. Araçlar, bu Kanunda sınıfları belirtilen sürücü belgelerine sahip sürücüler ile iki veya çok taraflı anlaşmalara göre sürücü belgesi bulunan veya geçerli uluslararası sürücü belgesi olan kişilerce sürülebilir...

170

Sürücü belgesi sınıfları:

Madde 38 - Sürücü belgeleri, kullanılacak araçların cinslerine ve gruplarına göre aşağıdaki sınıflara ayrılmıştır.

"A1" Sınıfı Sürücü Belgesi, Motorlu bisiklet kullanacaklara,

"A2" Sınıfı Sürücü Belgesi, Motosiklet kullanacaklara,

"B" Sınıfı Sürücü Belgesi, Otomobil, minibüs veya kamyonet kullanacaklara,

"C" Sınıfı Sürücü Belgesi, Kamyon kullanacaklara,

"D" Sınıfı Sürücü Belgesi, Çekici kullanacaklara,

"E" Sınıfı Sürücü Belgesi, Otobüs kullanacaklara,

"F" Sınıfı Sürücü Belgesi, Lastik tekerlekli traktör kullanacaklara,

"G" Sınıfı Sürücü Belgesi, İş makinesi türünden motorlu araçları

kullanacaklara,

180

10-25/350-124

"H" Sınıfı Sürücü Belgesi, Özel tertibatlı olarak, imal, tadil veya teçhiz edilmiş motosiklet veya otomobil türünden araçları kullanacak hasta veya sakatlara,

"K" Sınıfı Sürücü Aday Belgesi, Yönetmelikte belirtilen şartlar ve esaslara göre, sürmeyi öğrenmek isteyen sürücü adaylarına, verilen sürücü belgeleridir.

190

Sürücü belgelerine ait esaslar:

Madde 39 – Sürücü belgelerine ait esaslar şunlardır;

a) Araçları kullanma yetkisi:

1. A 1, F, G ve H sürücü belgeleri ile yalnız kendi sınıflarındaki araçlar,

2. A 2 sınıfı sürücü belgesi ile A 1,

3. B sınıfı sürücü belgesi ile F,

4. C sınıfı sürücü belgesi ile B ve F,

5. D sınıfı sürücü belgesi ile C, B ve F,

200

6. (Değişik: 17/10/1996 - 4199/17 md.) E sınıfı sürücü belgesi ile B, C ve F, sınıfı sürücü belgeleri ile kullanılan araçlar da sürülebilir."

- Karayolları Trafik Yönetmeliği

18.7.1997 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'na dayanılarak hazırlanan Karayolları Trafik Yönetmeliği'nde motorlu araç sürücülerinin yetiştirilmesi için sürücü kursları açmak, özel sürücü kursu açılmasına izin vermek, bunları her safhada denetlemek Milli Eğitim Bakanlığı'nın görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. Yönetmelik'te ayrıca, Motorlu taşıt sürücüsü yetiştirmek, yetiştirilmiş olanlara sınav sonucu sertifika vermek ve trafik ile ilgili öğretim ve eğitim yaptırmaya ilişkin esas ve usullerin Milli Eğitim Bakanlığınca çıkarılan Motorlu Taşıt Sürücüleri Kursu Yönetmeliği ile belirlendiği ifade edilmiştir.

210

- 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu

8.2.2007 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan 5580 sayılı Özel Eğitim Kurumları Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır. 5580 sayılı Kanun, özel öğretim kurumlarına kurum açma izni verilmesi, kurumun nakli, devri, personel çalıştırılması, kurumlara yapılacak mali destek ve bu kurumların eğitim-öğretim, yönetim, denetim, gözetim ve personel çalıştırılmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektedir. Kanun'un 3. maddesi uyarınca, bir kurumda öğretime başlayabilmek için Milli Eğitim Bakanlığı'ndan kurum açma izni alınması zorunludur. Gerçek ve tüzel kişiler tarafından; hizmet içi eğitim kapsamına giren faaliyetler dışında Kanun kapsamında belirtilen faaliyetler, bu Kanun'a göre yetkili makamlardan kurum açma izni alınmadan yapılamamaktadır.

220

10-25/350-124

230 5580 sayılı Kanun'un 2. maddesinde, "motorlu taşıt sürücüsü yetiştirerek sınav sonucu sertifika veren ve trafikle ilgili eğitim-öğretim yaptıran özel öğretim kurumları" olarak tanımlanan motorlu taşıt sürücüsü kursları, Kanun'un 11. maddesine göre Milli Eğitim Bakanlığı'nın denetim ve gözetimi altında bu Kanun hükümlerine tabi olarak faaliyet göstermektedir.

240 Özel öğretim kurumlarının kursiyerlerden tahsil edecekleri ücretlere ilişkin esaslar Kanun'un 13. maddesinde belirlenmiştir. Buna göre, özel öğretim kurumları öğrenim ücreti ve diğer ücretleri, kurumlarca her yıl tespit edilerek Ocak ayından itibaren en geç Mayıs ayında ilân edilmek zorundadır. Ücretlerin hangi esaslara göre tespit, tayin, ilân ve tahsil edileceğinin yönetmelikle belirlenmesi öngörülmüştür.

- Özel Öğretim Kurumları Öğrenci Ücretleri Tespit ve Tahsil Yönetmeliği

250 Özel öğretim kurumlarının ücretlerini hangi esaslara göre belirleyeceği 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'na dayanılarak hazırlanan ve 4.6.1988 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Özel Öğretim Kurumları Öğrenci Ücretleri Tespit ve Tahsil Yönetmeliği ile düzenlenmekteydi. Ancak söz konusu Yönetmelik, 625 sayılı Kanun'un yerini alan 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'na dayanılarak hazırlanan ve 11.2.2009 tarihli Özel Öğretim Kurumları Öğrenci Ücretleri Tespit ve Tahsil Yönetmeliği'nin yürürlüğe girmesi ile yürürlükten kaldırılmıştır. Hâlihazırda, özel öğretim kurumlarında öğrenci ve kursiyer ücretlerinin hangi esaslara göre tespit, ilan ve tahsil edileceğiyle ilgili usul ve esaslar 11.2.2009 tarihli Yönetmelik ile düzenlenmektedir. Aşağıda bahsi geçen iki yönetmeliğin ilgili hükümlerine yer verilmiş ve yönetmeliklerin soruşturma kapsamında önem arz eden farklılıklarına değinilmiştir.

4.6.1988 tarihli Yönetmelik:

"Ücretlerin Tespit ve Tahsiline Ait Esaslar

260

Ücretlerin Tespit ve Tahsili

Madde 5- (Değişik: 1.5.1990/20505 RG) Ücretler aşağıdaki esaslara göre tespit edilir.

a) (Değişik: 17.7.1998/23405 RG) Özel Öğretim Kurumları öğrenci ücretleri, her yıl Mayıs ayında, kurum tarafından tespit ve basın yoluyla ilân olunur. Bu ilânlarda; yıllık ücret tutarıyla birlikte, peşin veya süreli ödemeler ve kurumca belirlenecek indirimler kıstaslarıyla birlikte belirtilir.

270 Ayrıca öğrencilerine yemek, beslenme, taşıt, pansiyon ve benzeri hizmetleri verecek kurumlar, bu hizmetler için alacakları ücretleri de Mayıs ayı içinde tespit ve ilân ederler.

b) (Değişik: 17.7.1998/23405 RG) Bu Yönetmelikte belirtilenler dışında öğrenciden bağış ve yardım da dahil olmak üzere hiçbir ad altında ücret alınmaz.

c) Süresi içinde ücret ilânı yapmayan kurumlar, bir önceki yılın ücretini alırlar.

d) İlân edilmeden öğrencilerden ücret tahsil edilemez.

e) Okullarda öğrencileri yetiştirmek, geliştirmek ve imtihanlara hazırlamak maksadıyla kurs açılması ve günlük programların bitiminden sonra gündüzlü öğrenciler için etüd saatleri düzenlenmesi halinde öğrencilerden ayrıca ücret alınır. Okullar bu kursların ücretlerini resmî okullarda uygulanan ücrete göre alırlar. Bu hükmün aksine davranan kurucu ve yöneticiler hakkında Kanunun 15 inci ve 47 nci maddeleri uygulanır.

f) (Değişik: 17.7.1998/23405 RG) Kurumlarca ilânların örnekleri millî eğitim müdürlüklerine verilir. İlânların birer örneği ilçe ve il millî eğitim müdürlüklerinde saklanır. Bir örneği de valiliklerce toplu halde Haziran ayı içerisinde Bakanlığa gönderilir.

g) Kurumlar ilân ettikleri ücretleri bir sonraki ilân tarihine kadar değiştiremezler.

Madde 6- (Değişik: 17.7.1998/23405 RG) Kurumlar öğrenci ücretlerini, 625 sayılı Kanunun 2 nci maddesinde ifade edilen hükümlere uygun olarak;

a) Sağladıkları eğitim ve öğretim imkânlarına,

b) Gelişmelerine de imkân verecek yatırım ve hizmetlere,

c) Personel ve işletme giderlerine,

ç) Devlet İstatistik Enstitüsünün Nisan ayı itibarıyla ilân etmiş olduğu o ildeki yıllık tüketici fiyat endeksine, göre tespit ve ilân ederler.

Kurumlar yapmış oldukları yatırımlara ilişkin bilgi ve belgelerini engeç nisan ayının başında valiliğe bildirirler. Yatırımlardan kaynaklanan farklar, Devlet İstatistik Enstitüsünün Nisan ayı itibarıyla ilân etmiş olduğu o ildeki yıllık tüketici fiyat endeksinin en çok %10'u kadar, öğrencinin bir yıllık eğitim ücretine yansıtılabilir.

Kurumlar, ücretlerini yukarıdaki esaslara göre tespit ve ilân ettiklerini yetkili makamlara belgelendirmek zorundadırlar.

Ücretlerin Taksitlendirilmesi

Madde 8- Kurumlar yıllık ücretlerini, en az üç eşit taksitte alırlar. Ancak, isteyen öğrenci velileri ücretleri defaten veya iki taksitte ödeyebilirler.

11.2.2009 tarihli Yönetmelik

“Ücret tespiti

Madde 5 – (1) Kurumlar, Kanunun 12 nci maddesinde ifade edilen hükümlere uygun olarak ilköğretim birinci, ortaöğretimin hazırlık, dokuzuncu sınıfları ile diğer özel öğretim kurumlarının öğrenci ve kursiyer ücretlerini; veli veya kursiyerlerle yapacakları özel sözleşmelerinde sağlayacaklarını belirttikleri eğitim ve öğretim imkânlarına, gelişmelerine de imkân verecek yatırım ve hizmetlere ve diğer işletme giderlerine göre tespit ederler.

...

- 320 (3) Kurumlar, öğrenci ve kursiyer ücret tespitlerini, istenildiğinde yetkili makamlara belgelendirirler.
(4) Ücretlerin ilan edilmesi için verilen süreden sonra kurum açma izni verilen kurumların öğrenci ve kursiyer ücreti, buldukları ilde aynı tür kurumların ilan ettikleri en düşük ücretten aşağı olamaz.

Ücretlerin ilanı

Madde 6 – (1) Ücretler aşağıdaki esaslara göre ilan edilir.

- 330 a) Kurumların öğrenim ve diğer ücretleri, kurumlarca her yıl tespit edilerek ocak ayından itibaren mayıs ayının sonuna kadar ilan edilir. Bu ilanlarda ders yılı, aylık veya ders saati ücretiyle birlikte, peşin veya süreli ödemeler ve kurumca belirlenecek diğer indirimler belirtilir. Öğrenci ve kursiyerlere; yetiştirme kursu, yemek, servis, pansiyon, etüt ve benzeri hizmetleri verecek kurumlar, bu hizmetler için alacakları ücretleri de aynı tarihlerde tespit ve ilan ederler.
b) Bu Yönetmelikte belirtilenlerin dışında öğrenci ve kursiyerlerden, bağış ve yardım da dâhil olmak üzere hiçbir ad altında ücret alınmaz.
c) Kurumlar, ücretlerini ilân etmeden önce öğrenci ve kursiyerlerden ücret tahsil edemez.
340 ç) Kurumlar ücret ilanlarını, süresi içinde doğrudan bağlı buldukları il veya ilçe millî eğitim müdürlüğüne verir ve Bakanlığın İLSİS programına işleyerek belirtilen süre sonuna kadar kurumda velilerin görebilecekleri bir yere asar. Ayrıca, kurumca uygun bulunan diğer yollarla velilere duyurulmasını sağlayabilir.
d) Kurumlar ilan ettikleri ücretleri bir sonraki ilan tarihine kadar artıramaz.
(2) Süresi içinde ücret ilanı yapmayan kurumlar bir önceki yılın ücretini alır. Ayrıca, süresi içinde ücret ilanı yapmayan kurumlar hakkında Kanunun 7 nci maddesi hükümleri uygulanır.

Ücretlerin tahsili

- 350 **Madde 8 – (1)** Okullar, yıllık öğrenci ücretlerini en az beş eşit taksitte tahsil eder. Ancak isteyen öğrenci velileri ücretleri peşin veya beşten az sayıda taksitte de ödeyebilir. Diğer kurumlar ücretlerini peşin veya belirleyecekleri sayıda taksitte tahsil eder.
(2) Yeni kayıtlarda ücretin ilk taksiti kesin kayıt esnasında alınır. Ara sınıflarda ise bir sonraki öğretim yılının ilk taksiti, haziran ayı içinde alınır.
(3) Okullar, çalışma takviminde belirtilen tarihte yeni ders yılına ait ücretini ödemeyen öğrencilerin kayıtlarını yenilemeyebilir.”

- 360 4.6.1988 tarihli Yönetmelik ile motorlu taşıt sürücü kurslarına her yıl tespit ettikleri ücretleri basın yoluyla ilan zorunluluğu getirilmiştir. 11.2.2009 tarihli Yönetmelik ile ise basın yoluyla ilan zorunluluğu kaldırılmıştır. Bunun yerine sürücü kurslarına her yıl belirledikleri ücretleri Millî Eğitim Bakanlığı'nın İLSİS programına işleyerek belirtilen süre sonuna kadar kurumlarına velilerin görebilecekleri bir yere asmaları zorunluluğu getirilmiştir. Buna ek olarak, 11.2.2009 tarihli Yönetmelik ile yapılan bir diğer değişiklik ilan edilen ücretlerin

10-25/350-124

değiştirilmesi ile ilgilidir. 4.6.1988 tarihli eski Yönetmelik'te sürücü kurslarının ilân ettikleri ücretleri bir sonraki ilân tarihine kadar "değiştiremeyecekleri" hükme bağlanmışken, 11.2.2009 tarihli Yönetmelik ile kursların ilan ettikleri ücretleri bir sonraki ilan tarihine kadar "artıramayacakları" belirtilmiştir.

370

- MEB Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği

5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu, 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun ile 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'na dayanılarak hazırlanan ve 8.3.2008 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren MEB Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği, her derece ve türdeki özel öğretim kurumlarının açılış ve işleyişiyle ilgili usul ve esasları düzenlemektir.

380

Yönetmeliğe göre özel öğretim kurumlarına kurum açma izni valilikçe verilir. İznin verilebilmesi için gerekli şartlar ve belgeler içinde önem kazananlar şunlardır: Kurucu ya da temsilcisinin hüküm giymemiş olması; kurucu tüzel kişi ise kuruluş amaçları içinde özel öğretim kurumu işletmeciliği yapılacağına ilişkin ifadenin de yer aldığı ticaret sicil gazetesinde yayımlanmış ana sözleşme, tüzük ya da vakıf senedi; kurumun açılacağı binanın yerleşim planı; MEB Özel Eğitim Okulları Çerçeve Yönetmeliği'ne uygun olarak hazırlanmış kurum yönetmeliği; yönetici ile derslere girmesi gereken toplam eğitim personelinin en az üçte birine ait görevlendirme teklifleri; kurum binası kurucuya ait ise tapu senedi örneği, kurum binası kiralık ise en az bir yıllık kira sözleşmesi.

390

Yukarıda belirtilen şartların eksiksiz ve uygun olması hâlinde İl Millî Eğitim Müdürlüğüne; Bayındırlık ve İskân Müdürlüğü, Sağlık Müdürlüğü ve İtfaiye Müdürlüğünden, kuruma ait binanın, kurum türü dikkate alınarak müdürlükçe belirlenen standartlara göre incelenmesi istenir. İncelemede binanın uygun ve yeterli olduğunun belirtilmesi hâlinde görevlendirilen ilköğretim müfettişlerince, binanın kurumun türüne göre belirlenen standartlarda kullanılış amaçlarına her bakımdan uygun ve yeterli olup olmadığı; meyhane, kahvehane, kıraathane, bar, elektronik oyun merkezleri gibi umuma açık yerler ile açık alkollü içki satılan yerlerin kurumların açılacağı binalarda yer alıp almadığı; binanın bölümlerin her birinin kaç kursiyer için yeterli olduğu, bunlara göre kurumun kursiyer kapasitesinin ne olabileceği, standartlara uygun araç-gerecin bulunup bulunmadığı, motorlu taşıt sürücü kursları için uygun direksiyon eğitim alanı raporu ve elektrik projesinin olup olmadığı tespit edilir. Şartların yerine getirildiğinin belirlenmesi hâlinde valilikçe kurum açma izni verilir.

400

- Motorlu Taşıt Sürücü Kursu Yönetmeliği

Yönetmelik, motorlu taşıt sürücüsü yetiştirmek, yetişmiş olanlara imtihan sonucu sertifika vermek ve trafikle ilgili öğretim ve eğitim yaptırmak üzere açılan motorlu taşıt sürücüleri kurslarının açılış ve işleyişi ile bu kurslarda görev alacak personele ait esasları düzenlemektedir.

410

I.2. İlgili Pazar

I.2.1. İlgili Ürün/Hizmet Pazarı

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 41/d maddesi uyarınca sürücü adayları, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde motorlu taşıt kullanabilmek için sürücü kurslarında eğitim almak ve eğitmeden sonra düzenlenen sınavları başarı ile geçmek durumundadırlar. Sürücü ehliyeti almak isteyen bir kişi için, söz konusu sürücü kurslarında eğitim alması kanunen zorunlu olduğundan, kurslar tarafından verilen bu hizmetin herhangi bir ikamesi bulunmamaktadır. Bu nedenle ilgili hizmet pazarı, "sürücü adaylarına yönelik özel öğretim hizmetleri pazarı" olarak tespit edilmiştir.

I.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

Şikâyet konusu uygulamanın Sivas ilinde gerçekleşiyor olması nedeniyle, ilgili coğrafi pazar "Sivas ili" olarak belirlenmiştir.

I.3. Hakkında Soruşturma Yapılan Taraflar

I.3.1. Sivas Özel Sürücü Kursları Derneği (Dernek)

Sivas Özel Sürücü Kursları Derneği, 2004 yılı Ekim ayında Sivas ilinde faaliyet gösteren sürücü kursu temsilcileri tarafından kurulmuştur. Dernek Tüzüğü'nde, "sivil toplum faaliyetlerinin etkinleştirilmesi ve geliştirilmesini sağlamak, sürücü kurslarının haklarını korumak ve geliştirmek" amaç olarak belirlenmiştir. Tüzüğün 10. maddesinde yönetim kurulunun 7 asil ve 7 yedek üyeden oluşacağı, denetim kurulunun ise 3 asil ve 3 yedek üyeden oluşacağı belirtilmiştir.

Dernek'in 18 üyesinin bulunmakta, bunların 11'i Sivas il merkezinde, 7'si ise çevre ilçelerde faaliyet göstermektedir. Dernek'in üyeleri aşağıda yer almaktadır:

Tablo-1: Dernek üye listesi

Ünvanı	Faaliyet Yeri
Özel Büyük Oto MTSK	Sivas/Merkez
Özel Uzay Oto MTSK	Sivas/Merkez
Özel 24 Eylül MTSK	Sivas/Merkez
Özel Büyük Başak MTSK	Sivas/Merkez
Özel Doruk Oto MTSK	Sivas/Merkez
Özel Murat Oto MTSK	Sivas/Merkez
Özel Deniz MTSK	Sivas/Merkez
Özel Özışık MTSK	Sivas/Merkez
Özel Ak Doğu MTSK	Sivas/Merkez
Özel Kongre MTSK	Sivas/Merkez

10-25/350-124

Özel Doğru Denge MTSK	Sivas/Merkez
Özel 14 Eylül MTSK	Sivas/Şarkışla
Özel Haşımoğulları MTSK	Sivas/Şarkışla
Özel Özmurat MTSK	Sivas/Gemerek-Yeniçubuk
Özel Gürün MTSK	Sivas/Gürün
Özel Darımla MTSK	Sivas/Yıldızeli-Yavu
Özel Üçyıldız MTSK	Sivas/Yıldızeli
Özel Dilek MTSK	Sivas/Kangal

Kaynak: Denek tarafından gönderilen bilgiler

Dernek'in Yönetim ve Disiplin Kurulu üyeleri sırasıyla aşağıdaki şekildedir:

Tablo-2: Dernek yönetim kurulu üyeleri

Adı Soyadı	Temsil Ettiği Sürücü Kursu
Yılmaz KIZILKANAT	Özel Büyük Oto MTSK
Erdal ATÇA	Özel Büyük Oto MTSK
Dursun YILMAZER	Özel Uzay Oto MTSK
Kürşad COŞKUN	Özel 24 Eylül MTSK
Mustafa COŞKUN	Özel Büyük Başak MTSK
Murat ARSLAN	Özel Doruk Oto MTSK
Emin BOZKURT	Özel Üçyıldız MTSK

450

Kaynak: Denek tarafından gönderilen bilgiler

Tablo-3: Dernek disiplin kurulu üyeleri

Adı Soyadı	Temsil Ettiği Sürücü Kursu
Yılmaz KIZILKANAT	Özel Büyük Oto MTSK
Erdal ATÇA	Özel Büyük Oto MTSK
Dursun YILMAZER	Özel Uzay Oto MTSK
Kürşad COŞKUN	Özel 24 Eylül MTSK
Mustafa COŞKUN	Özel Büyük Başak MTSK
Murat ARSLAN	Özel Doruk Oto MTSK

Kaynak: Denek tarafından gönderilen bilgiler

I.3.2. Özel Ak Doğuş MTSK

14.8.2007 tarihinde kurulan Özel Ak Doğuş MTSK, Sivas Uzman Eğt. Öğr. Ulaş. Hiz. Ltd. Şti. unvanlı şirkete bağlı olarak faaliyet göstermektedir. Şirketin yönetim kurulu Selahattin GÖKÇE, Ayhan MERT ve Tefik MERT'ten oluşmaktadır. Şirketin müdürü Lütfi EĞLENOĞLU'dur.

460

10-25/350-124

I.3.3. Özel Doğru Denge MTSK

470 1.8.2006 tarihinde kurulan Özel Doğru Denge MTSK, Sivas Denge Eğitim Öğr. Tel. Tic. Ltd. Şti. bünyesinde faaliyet göstermektedir. Şirketin müdürü Nurettin BİRKİYE'dir.

I.3.4. Özel Yeni Deniz MTSK

16.1.2007 tarihinde faaliyete geçen Özel Yeni Deniz MTSK bir şahıs işletmesidir. Kursun kurucusu Hasan Haluk AYGEL ve müdürü Ahmet ŞAHİN'dir.

I.3.5. Özel Öz Işık MTSK

480 Sivas Işık Sürücü Kursu Eğ. Öğr. Tic. San. Ltd. Şti.'ne bağlı olarak faaliyet gösteren kurs, 9.6.2008 tarihinde kurulmuştur. Şirketin müdürlüğünü Hüseyin ÖZKAYNAKÇI yürütmektedir.

I.3.6. Özel Uzay MTSK

1989 yılında kurulan kurs, Doğu Eğitim Öğr. Tesisleri Tic. San. Ltd. Şti. bünyesinde faaliyet göstermektedir. Şirketin müdürü Dursun YILMAZER'dir.

I.3.7. Özel Büyük Oto MTSK

490 Ön-Taş Önder Eğ. Öğr. San. Tic. A.Ş. unvanı ile faaliyet gösteren şirket 1987 yılında kurulmuştur. Şirketin Yönetim Kurulu Yılmaz KIZILKANAT, Vahap ÇİL ve Mustafa ÇİL'den oluşmaktadır.

I.3.8. Özel Murat MTSK

Murat Eğitim Tic. San. Ltd. Şti. bünyesinde faaliyet gösteren Özel Murat MTSK, 1989 yılında kurulmuştur. Şirketin müdürlüğünü Murat KAYA yürütmektedir.

I.3.9. Özel Kongre MTSK

500 Kurs Kongre Eğitim Hiz. Tic. Ltd. Şti. bünyesinde faaliyet göstermektedir.

I.3.10. Özel 24 Eylül MTSK

Sürücü kursu bir şahıs işletmesi olup kurucusu Mehmet Kürşat COŞKUN'dur.

I.3.11. Özel Sivas Doruk MTSK

510 1988 yılında kurulan Özel Doruk Oto MTSK, Doruk Eğitim Tic. San. Ltd. Şti. bünyesinde faaliyet göstermektedir. Şirketin müdürlüğünü 2003 yılından itibaren Murat ARSLAN yürütmektedir.

I.3.12. Özel Büyük Başak MTSK

Özel Büyük Başak MTSK, 4.9.1989 tarihinde kurulan Yıldız Eğitim Öğr. Hiz. Tic. San. A.Ş.'nin bünyesinde faaliyet göstermektedir. Şirketin Yönetim Kurulu Mustafa COŞKUN, Ayşegül COŞKUN ve Mikail HASBEK'ten oluşmaktadır.

I.4. Yapılan Tespitler ve Deliller

520

I.4.1. İfade Tutanakları

I.4.1.1. Sivas İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile Yapılan Görüşme

Raportörlerin Müdürlük yetkilisi ile yaptıkları görüşmede Sivas il merkezinde 11, ilçelerde 10 olmak üzere toplam 21 sürücü kursunun faaliyet gösterdiği, ayrıca sürücü kurslarının üye olduğu bir derneğin bulunduğu ve kurslara yapılan duyuruların zaman zaman bu dernek vasıtası ile gerçekleştirildiği belirtilmiştir.

530

Müdürlük yetkilisi, Sivas ilinde uygulanan sürücü kurs fiyatları ile ilgili olarak Derneğin ildeki tüm kurs fiyatlarının uyumunu sağlamak için çalışmalar yaptığını bildiklerini, şehir merkezindeki 11 kursun çoğunluğunun bu fiyatlara uyum sağlarken çevre ilçelerdeki kursların daha düşük ücretle kayıt yaptığı yönünde duyurular alındığını, ancak Derneğin bu ilçelerdeki kursların fiyatlarının da şehir merkezindekilerle aynı seviyeye getirilmesi yönünde gayretlerinin bulunduğunu ifade etmiş ve Sivas ilinde 2008-2009 yılında B sınıfı ehliyet kurs fiyatlarının 600 TL, E sınıfı kurs fiyatlarının ise 850 TL olduğunu, belirtilen fiyatların altında ücret alan kurslarla ilgili şikâyetlerin İl Milli Eğitim Müdürlüğüne intikal etmesi durumunda ilköğretim müfettişlerince gerekli inceleme, araştırma ve değerlendirmenin yapılmakta olduğunu belirtmiştir.

540

I.4.1.2. Sürücü Kursları ile Yapılan Görüşme

Raportörlerin görüştüğü yöneticiler tarafından, Dernek'in 2004 yılında kurulduğu ve Dernek'e Sivas merkezdeki tüm sürücü kurslarının üye olduğu, ilçelerden ise yalnızca Zara ve Suşehri'ndeki kursların üye olmadığı belirtilmiştir. Dernek yöneticileri Dernek'in çeşitli konularda üyelerine ve kamuya yardımcı olmaya yönelik çalışmalar yaptığını, bu kapsamda öncelikle kurslar arasındaki dayanışmanın, hizmet kalitesinin artırılmasının, sorunların idari mercilere iletilmesinin, yetkililer nezdinde ortak temsilin sağlanmasının ve özellikle de gerekli kalite standartlarının korunmasının amaçlandığını ifade etmişlerdir. Ayrıca, bilgisayar programları gibi yeni teknolojilerin kullanımını ve yaygınlaşmasını sağlamak için üyelerin teşvik edilmesi ve personelin eğitimi gibi konularda faaliyet gösterdiği bildirilmiştir. Diğer yandan Dernek'in kurs sahiplerinin ve çalışanlarının mevzuatla uyumlu davranışlarda bulunmalarını sağlamak için çalışmalar yapmakta olduğu, bu kapsamda üyelerin bilgilendirildiği ve eğitildiği, Dernek'in bir başka ilgi alanının da kaçak çalıştırılan işçilerle ilgili

550

10-25/350-124

olduğu, böyle bir durum tespit edildiğinde ilgili mercilere şikâyetle bulunulduğu ve gerekli denetimin yapılmasının sağlandığı ifade edilmiştir.

560

Görüşmede, Dernek'in yukarıda yer verilen hususların dışında il merkezinde ve ilçelerdeki kurs ücretlerinin ilan edilen ücretlere uyulmasını sağlamak amacıyla çeşitli faaliyetlerde bulunduğu, yapılan bu faaliyetler sonucu il merkezindeki kursların bu tarifeye uymasının büyük ölçüde sağlanmasına rağmen ilçelerdeki kursların uyumu konusunda bazı aksaklıkların yaşandığı, ancak Dernek olarak, bu kursların da ilan edilen ücretlere uymasını sağlamak için kendileri ile çeşitli görüşmeler yapıldığı belirtilmiştir. Ayrıca, Dernek'in kursların ilan ettikleri ücretlere ve belirlenen standartlara uyumunun sağlanması için ekipler kurarak denetimde bulunduğu ifade edilmiştir.

570

Dernek'in faaliyetleri ile ilgili olarak belirtilen diğer bir husus da 2008 yılı Temmuz ayından itibaren uygulamaya konulan havuz sistemidir. Sistemin işleyişi şöyle açıklanmıştır:

“Öncelikle bir kursa önkayıt yaptıranlar kişisel arzusu gereği o kursta kalmak istiyorsa o kursta bırakılmaktadır. Ancak bu oran kursa kayıt yaptıran toplam kursiyer sayısının %10'unu geçemez. Toplam aday sayısının %40'ı kayıt yaptıran kuruma, geriye kalan %50 ise lig usulü çekilen kura ile iki kurs arasında değiştirilmekte, fazla olan kısım kayıt yaptırılan kuruma verilmektedir. Sonuçta kursun hizmet verdiği öğrenci sayısı değişmemekte sadece kısmi bir öğrenci değişimi yapılmaktadır.”

580

Bu sistemin amacının kurslar arasındaki araç-gereç, eğitim kalitesi ve hizmet standardı gibi hususların kursiyerler tarafından kıyaslanmasına imkân tanımak olduğu, sonuç olarak da gerçekten de kurslar arasındaki hizmet rekabetinin artmasının sağlandığı ve kalitenin artırıldığı belirtilmiştir.

Yapılan görüşmede kurs ücretleri hakkında da bilgi alınmıştır. Buna göre il merkezinde kurs ücretleri peşin ve taksitli eşit olmak üzere B grubunda 600 TL, E Grubunda 850 TL olarak belirlenmiş ve ilan edilmiştir. Buradaki kursların ilan edilen ücretlere büyük ölçüde uymakta olduğu, ancak yukarıda da belirtildiği üzere çevre ilçelerdeki (Suşehri, Yıldızeli, Şarkışla ve Zara) kursların bu ücretlere uymadığı ve 250-400 TL arasındaki bir tutarla kursiyer kaydı yaptıkları ifade edilmiştir.

590

Sürücü kursu yöneticilerinin belirttiği bir diğer husus da Milli Eğitim Bakanlığı ve Maliye Bakanlığının denetimleri ile ilgilidir. Milli Eğitim Bakanlığı gönderdiği çeşitli yazılarda tüm kursların ilan edilen ücretlere uyulmasını istemektedir. Maliye Bakanlığı da yaptığı denetimlerde tahsil edeceği vergi oranlarını ilan edilen ücretler üzerinden yapmaktadır. Örneğin bir kurs B Grubu ehliyet için ilan ettiği fiyat 600 TL ise 500 TL'lik fatura kesmesi durumunda vergi cezası ile karşı karşıya kalmaktadır. Öte yandan Maliye Bakanlığı vergi tahsilâtını kurs hizmeti

600

10-25/350-124

verildikten sonra gerçekleştirmektedir. Bu durumda kurslar henüz tahsil etmediği ücretlerin vergisini ödemek zorunda kalmaktadır.

Son olarak Dernek yöneticileri, Dernek'in başarılı faaliyetleri sonucu, Sivas merkezdeki kurs sayısı son 2 yılda 6'dan 11'e çıktığını ve neredeyse 2 katı oranında bir artış sağlandığını, bu durumun da Dernek'in Sivas'taki sürücü kursları arasında rekabeti artırdığını ortaya koyduğunu ifade etmişlerdir.

610

I.4.2. Yerinde İncelemeler Sırasında Elde Edilen Belgeler

I.4.2.1. Dernek Karar Defteri

Dernek karar defterinde yer alan konuya ilişkin bazı kararlar aşağıdaki ifadeleri taşımaktadır:

- 10.7.2005 tarihli karar

620

"Suşehri ilçesinde faaliyette bulunan Suşehri MTSK ile ilçede bir kez daha görüşme yapılarak derneğe üye olmasının sağlanmasına aksi takdirde sözü edilen MTSK hakkında ilgili birimlerle faaliyete geçilerek yasal işlemlerin başlatılmasına"

- 17.4.2007 tarihli karar

"...derneğimizin faaliyetlerine aykırı hareket eden Dilara sürücü kursu sahibi Nazım Düz'ün ihracına"

- 22.8.2007 tarihli karar

630

"Dernek faaliyetlerini gözden geçirerek dernek kararlarına uymayan üyelere maddi ve manevi cezalar verilmesine"

- 25.6.2008 tarihli karar

"1) Fiyat istikrarının bozulmaması için havuz sistemine geçilmesine buna ilişkin bir protokol hazırlanmasına bu protokolün tüm kurucular tarafından imza altına alınmasına"

- 30.12.2008 tarihli karar

640

*"1) Havuz sistemi ile ilgili hazırlanan protokole uymayan ya da ihlal eden, fiyat istikrarını bozarak haksız gelir elde eden sürücü kurslarının tespit edilerek disiplin kuruluna sevkine ve gerekli cezaların verilmesine
2) Aylık mutad olarak yapılan toplantılarda alınan kararlara uymayan sürücü kurslarının disiplin kuruluna sevkine ve gerekli cezaların verilmesine"*

- 23.2.2009 tarihli karar

*"2) Merkez ilçede faaliyet gösteren Kongre - Büyük Başak - Doruk - Deniz - Denge M.T.S. Kurslarının disiplin kuruluna sevkine
3) Suşehri - Zara - Şarkışla - Yıldızeli ilçelerinde faaliyet gösteren M.T.S. Kurslarının disiplin kuruluna sevkine"*

650 **I.4.2.2. Defterdarlıktan Gelen Yazı ve Dernek'in Cevabi Yazısı**

Sivas Valiliği Defterdarlık Vergi Denetmenleri Koordinatörlüğü tarafından 20.8.2008 tarihinde Dernek'e gönderilen yazıda, "2007 yılında sürücü belge sertifikalarının en az maliyet fiyatlarının, sürücü belge türüne göre hesaplanarak bildirilmesi, ayrıca iskonto yapılmakta ise en fazla veya en az iskonto oranlarının ve maliyet bedeli altında fatura düzenlenip düzenlenemeyeceğinin bildirilmesi" istenmiştir.

660 Dernek tarafından gönderilen 29.8.2008 tarihli cevabi yazıda ise, Kurumlarca ilan edilen fiyat listesi üzerinden herhangi bir iskonto yapılmasının ve en az maliyet bedelinin altında fatura düzenlenmesinin kanunen mümkün olmadığı bildirilerek en az maliyet bedelleri şu şekilde hesaplanmıştır:

Tablo-4: En az maliyet bedelleri

Sınıf	En az Maliyet Bedeli
A1-A2	286 TL
B	421 TL
C	568 TL
D	625 TL
E	681 TL
F	263 TL
G	162 TL
H	320 TL

I.4.2.3. Dernek Tarafından Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Gönderilen Yazılar

670 Dernek'in, Sivas ilindeki sürücü kurslarından ilan edilen ücretlere uymayanları İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne şikâyet ettiğine ilişkin yazılar aşağıda sunulmuştur.

- 7.11.2006 tarihli yazı

680 "İlimizde faaliyette bulunan, Zara M.T.S.K, Suşehri M.T.S.K ve Suşehri Dilara M.T.S.K'larında derneğimiz tarafından yapılan araştırma, inceleme ve denetlemeler sonucunda 625 sayılı özel öğretim kanununda açık ibare ile belirtilen özel öğretim kurumları ilan edilen ücretleri uygular ücret konusunda rekabet yapamazlar, ifadesine rağmen yukarıda M.T.S Kursları ücret konusunda rekabet yaparak ilan edilen ücretlere uymamaktadır. Adı geçen kurslar hakkında yasal işlem yapılmasını ve faaliyetlerini standartlar yönergesi doğrultusunda yapmalarının sağlanmasını arz ederiz."

- 16.1.2007 tarihli yazı

“İlimiz Yıldızeli ilçesi Yavru Beldesinde faaliyette bulunan Darımla M.T.S.K Derneğimizin yaptığı inceleme sonucunda ilan edilen ücret listesine uymadığı, faaliyetini standartlar yönergesine uygun olarak sürdürmediği ve ekli kartvizitteki işyerini kayıt bürosu olarak kullandığı tespit edilmiştir. İlgili Kurum hakkında gerekli işlemin yapılmasını arz ederim.”

690

I.4.2.4. Milli Eğitim Müdürlüğü Tarafından Dernek'e Gönderilen Yazı

MEB Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü'nden özel öğretim kurumlarına ileilmek üzere 20.11.2008 tarihinde Sivas İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne gönderilen ve oradan da 1.12.2008 tarihinde Dernek'e gönderilen yazıda şu hususlara yer verilmiştir:

“5580 sayılı Kanun'un 3. maddesinde, ‘özel okullar dışındaki diğer öğretim kurumlarının iş ve işlemleri valiliklerce yürütülür.’ hükmü bulunmaktadır. Buna göre;

700

*...
3- Kurumlarca ilan edilen ücretlerin altında bir ücretle kursiyer kaydının yapılmaması gerekmektedir.”*

I.4.2.5. Dernek'ten Elde Edilen Protokol Metni

Dernek tarafından yapılan 25.6.2008 tarihli toplantıda *“fiyat istikrarının bozulmaması için havuz sistemine geçilmesine buna ilişkin bir protokol hazırlanmasına bu protokolün tüm kurucular tarafından imza altına alınmasına”* karar verilmiştir. 1.7.2008 tarihinde hazırlanan protokol Dernek'ten istenmiştir. Dernek tarafından gönderilen Protokol metni aşağıda aynen aktarılmaktadır:

710

“01.07.2008 günü toplanan Sivas Merkez İlçe Sürücü Kursları kurucuları tarafından havuz sistemi uygulamasına geçilmesini kararlaştırılmıştır.

1- Sürücü Kurslarının kontenjanları belirlenirken kullanılabilir kontenjan sayısına bakılacaktır.

a. Usta öğreticiler SSK primleri kontrol edilecektir.

b. Araçlar ruhsatlarından kayıtları görülerek standartlara uygunluğu kontrol edilecektir.

720

2- Havuza 20 öğrencinin altında kursiyer gönderen kurslara gönderdiği sayı kadar kursiyer verilecek havuzdan faydalandırılmayacaktır. Kayıtlar kurs merkezlerince alınacak ancak kursiyerlerin tüm evrakları ve senetleri tanzim edilmiş olarak derneğe gönderilecek.

3- Kursların kuruluşundan itibaren her 10 yılına B sınıfı bir kursiyer ekstra olarak verilecek.

4- Mülkiyeti kurslara ait olan ve standartlara uygun olan pistlere B sınıfı iki ekstra kursiyer verilecek.

5- Havuzdan her kurs gönderdiği kursiyer sayısı kadar kursiyer alacak.

10-25/350-124

- 730 6- A2, D, G, H sınıfı programı olanlar kayıt ettikleri kursiyer kendilerinde kalacak.
- 7- Havuz gerçekleştirildikten sonra havuza dâhil olan kurumlar ortak yatırım konusunda teşvik edilecek sosyal kültürel faaliyetlere önem verilecektir.
- 8- Havuzdan dağıtım yapıldıktan sonra her ne surette olursa olsun kurslar tarafından öğrenci kaydı yapılmayacak aksine davrananlar ya öğrencinin kaydını silecek ya da kursiyerin ücretini dernek hesabına yatıracaktır.
- 740 9- İş ve işlemlerin zamanında yapılması kursların zarara uğratılmaması açısından alınan karara uyulacak uymayanlar hakkında en az 1.000 TL ceza uygulaması yapılacaktır.”

I.4.2.6. Sivas Özel Sürücü Kursları Derneği Disiplin ve Ceza Yönergesi

750 Sivas Özel Sürücü Kursları Derneği Disiplin ve Ceza Yönergesi'nin 1. maddesinde amacın “Sivas ilindeki MTSK’ların haklarını korumak, haksız rekabeti önlemek, eşit koşullarda çalışma hayatını düzenlemek” olduğu belirtilmektedir. 5. maddede ise Disiplin Kurulu’nun yaptığı inceleme ve soruşturma sonucunda, Dernek kararlarına aykırı davranışları tespit edilen MTSK’lara suçun oluşumuna göre (a) 5.000 TL’den 50.000 TL’ye kadar para cezası vermeye ve (b) bir dönem faaliyetten mene karar vermeye yetkili olduğu düzenlenmiştir.

I.4.2.7. Disiplin Kurulu’na Sevk Edilen Sürücü Kursları

Dernek karar defterinde yer alan çeşitli tarihli kararlarda bazı kursların disiplin kuruluna sevk edileceği yer almaktadır. Dernek tarafından gönderilen bilgilere göre disiplin kuruluna sevk edilen kurslar ve sevk edilme gerekçeleri şu şekildedir:

760 Tablo 5: Disiplin kuruluna sevk edilen kurslar ve sevk edilme gerekçeleri

Kurs Adı	Ceza Gerekçesi	Ceza	Tahsil Durumu
Büyük Başak Sürücü Kursu	Havuz dağılımına uymamak	1.000 TL	Tahsil edildi.
Kongre Sürücü Kursu	Havuz dağılımına uymamak	1.000 TL	Tahsil edilmedi.
Yeni Deniz Sürücü Kursu	Havuz dağılımına uymamak	1.000 TL	Tahsil edilmedi.
Doğru Denge Sürücü Kursu	Havuz dağılımına uymamak	1.000 TL	Tahsil edilmedi.

I.4.2.8. ... Tarafından Gönderilen Protokol Metni

... tarafından gönderilen Protokol metni, yukarıda Dernek tarafından gönderilen metinden bazı farklılıklar içermektedir. Dursun YILMAZER (Özel Uzay MTSK), Yılmaz KIZILKANAT (Özel Büyük Oto MTSK), Gökay YILMAZ (Özel Doğru

10-25/350-124

770 Denge MTSK), Osman YILDIRIM (Özel Kongre MTSK), Celal KAYA (Özel Murat MTSK), Kürşat COŞKUN (Özel 24 Eylül MTSK) ve Selahattin CENGİZÖĞLU (Özel Ak Doğuş MTSK) tarafından imzalanan protokol metni aşağıda aynen yer almaktadır.

“01.07.2008 günü toplanan Sivas Merkez İlçe Sürücü Kursları kurucuları tarafından havuz sistemi uygulamasına geçilmesini kararlaştırılmıştır. Yapılan açık oylama sonucunda kurumlar aşağıdaki gibi oy kullanmışlardır:

780 *Uzay M.T.S.K. (Kabul)*
Büyük Oto M.T.S.K. (Kabul)
Büyük Başak M.T.S.K. (Katılmadı)
Doruk M.T.S.K. (Kabul)
Deniz M.T.S.K. (Kabul)
Doğru Denge M.T.S.K. (Çekimser)
Kongre M.T.S.K. (Kabul)
Murat M.T.S.K. (Kabul)
Işık M.T.S.K. (Kabul)
24 Eylül M.T.S.K. (Kabul)
Akdoğuş M.T.S.K. (Kabul)

790 *Yukarıda açıklanan oylama sonucunda aşağıda belirtilen protokol maddeleri tek tek oylanarak oybirliği ile 2008 (8. Dönem Temmuz)’dan itibaren uygulamaya geçilmesi kabul edilmiştir.*

800 *Bu protokol çerçevesinde hiçbir baskı ve tahakküm altında kalmaksızın işbu protokolün altına imza atan biz Sürücü Kursları kurucu-kurucu temsilcileri olarak protokol dışında herhangi bir faaliyetimizin Sivas Özel Sürücü Kursları Derneği tarafından tespit edilmesi durumunda yediemin olarak Erdal ATÇA’ya teslim edilen 50.000,00 YTL’lik senedimiz üzerinden dernek yönetim kurulunca tespit edilecek tutarı ödemeyi garanti ediyoruz. Ödemediğimiz takdirde senedimizin icra iflas kanunu gereğince işleme konulmasını şartsız-koşulsuz herhangi bir itiraza gerek kalmaksızın kabul ediyoruz.*

Bu protokolün Sivas mahkemelerinde delil olarak kabul edilmesini imzamızla teyit ediyoruz.

Madde 1- Sürücü Kurslarının kontenjanları belirlenirken kullanılabilir kontenjan sayısına bakılacaktır.

a. Usta öğreticiler SSK primleri kontrol edilecektir.

b. Araçlar ruhsatlarından kayıtları görülerek standartlara uygunluğu kontrol edilecektir.

810

10-25/350-124

Madde 2- Havuza 20 öğrencinin altında kursiyer gönderen kurslara gönderdiği sayı kadar kursiyer verilecek havuzdan faydalandırılmayacaktır. Kayıtlar kurs merkezlerince alınacak ancak kursiyerlerin tüm evrakları ve senetleri tanzim edilmiş olarak demek merkezine gönderilecek her kurs gönderdiği dosyanın içine kurşun kalemle kursunun ismini yazacak.

820

Madde 3- Kursların kuruluşundan itibaren her 10 yılına B sınıfı bir kursiyer ekstra olarak verilecek.

Madde 4- Mülkiyeti kurslara ait olan ve standartlara uygun olan pistlere B sınıfı iki ekstra kursiyer verilecek.

Madde 5- Havuza en çok aday gönderen 1. 2. 3. kurslara toplam aday sayısının %10'u ödül olarak dağıtılacak dağıtım aşağıdaki şekilde olacaktır.

830

1.ye	%5
2.ye	%3
3.ye	%2

Madde 6- Havuz oluştuktan sonra havuza katılacak kurslar Sivas Özel Sürücü Kursları Derneği hesabına 50.000,00 YTL yatıracak aksi davrananlar hakkında dernek ve Sürücü Kursları tarafından yasal çerçevede her türlü yaptırım ve baskı uygulanacaktır.

Madde 7- Havuzdan kursiyer dağıtımında uygulanacak esas ve usuller aşağıdaki gibi olacaktır.

840

a) $\frac{\text{Kursların toplam yaşı}}{10} = \text{çıkan sayı}$

b) $\text{Usulüne uygun pist sayısı} * 2 = \text{çıkan sayı}$

c) $\text{Toplam kursiyer sayısının \%10'u} = \text{çıkan sayı}$

Toplam kursiyer sayısı – (a+b+c) = $\frac{\text{Çıkan sayı}}{\text{Kullanılabilir kontenjan sayısı}} = \text{Katsayı}$

850

*Katsayı * Kursun kullanılabilir kontenjan sayısı = havuzdan alacağı sayı*

Madde 8- A2-D-G-H sınıfı programı olanlara bu sınıf sürücü belgesi alanlar ayrı havuzdan dağıtım yapılacaktır.

Madde 9- Havuz gerçekleşikten sonra havuza dâhil olan kurumlar ortak yatırım konusunda teşvik edilerek sosyal kültürel faaliyetlere ağırlık verilecektir.

860 *Madde 10- Dernek adına ortak herhangi bir Avukatla anlaşılacak tahsil edilmeyen senetler dernek tarafından Avukata verilerek tahsil edilmesi sağlanacaktır.*

Madde 11- Taksitler aşağıdaki gibi olacaktır.

- a) A2-B-H ve farklarda 4 taksit*
- b) C-D-E sınıfı 6 taksit olarak uygulanacaktır.*

870 *Madde 12- Merkez ilçeden faaliyet gösteren Sürücü Kursları Yıldızeli-Şarkışla-Gemerek-Gürün Merkez ve köyleri dışında kalan tüm il ve ilçeler ile köylerde kayıt reklam faaliyetlerinde bulunabilecektir.*

Madde 13- İşbu protokol üç sahifeden ibarettir, sonradan ekleme ve çıkarma yapılamaz.

I.4.2.9. Dernek Tarafından Sürücü Kurslarına Gönderilen Disiplin Kurulu Tutanağı

880 27.2.2009 tarihinde Dernek tarafından sürücü kurslarına gönderilen yazıda, disiplin kurulunun 26.2.2009 tarihli toplantısında tutulan ve Yılmaz KIZILKANAT (Özel Büyük Oto MTSK), Erdal ATÇA (Özel Büyük Oto MTSK), Dursun YILMAZER (Özel Uzay Oto MTSK), Murat ASLAN (Özel Doruk Oto MTSK), M. Kürşat COŞKUN (Özel 24 Eylül MTSK) ile Mustafa COŞKUN (Özel Büyük Başak MTSK) tarafından hazırlanarak imzalanan tutanak metni yer almaktadır. Tutanak'ta, (Dernek) Yönetim Kurulu'nun 30.12.2008 gün ve 31 No'lu kararına istinaden, yine Yönetim Kurulu'nun 23.2.2009 gün ve 32 No'lu kararı ile aşağıda isimleri yazılı MTSK'ların disiplin kuruluna sevk edildiği belirtilmektedir. Konu ile ilgili kısımlar aşağıda aynen aktarılmaktadır.

890 *"26.02.2009 günü toplanan disiplin kurulumuz konuyu derinlemesine görüşerek karşlarında belirlenen cezaları vermiştir.*

- a) 1- Kongre M.T.S.K. = 5.000 TL = BEŞBİN =*
- 2- Büyük Başak M.T.S.K. = 1.000 TL = BİN =*
- 3- Deniz M.T.S.K. = 2.500 TL = İKİBİNBEŞYÜZ =*
- 4- Denge M.T.S.K. = 2.500 TL = İKİBİNBEŞYÜZ =*

b) Suşehri ve Zara ilçelerinde faaliyette bulunan M.T.S. Kurslarına önce Dernek tarafından ihtar verilmesine (Noter Kanalı) daha sonra haklarında T.C. Mahkemelerinde tazminat davası açılmasına karar verildi.

- 900
- c) 1- Darımla M.T.S.K. Yıldızeli = 5.000 TL =BEŞBİN=*
 - 2- Üçyıldız M.T.S.K. Yıldızeli = 1.000 TL =BİN=*
 - 3- Haşimoğulları M.T.S.K. Şarkışla = 5.000 TL =BEŞBİN=*
 - 4- 14 Eylül M.T.S.K. Şarkışla = 1.000 TL =BİN=*

d) Tebliğinden en çok 15 gün içinde ödemeler yapılacaktır. Yukarıda alınan kararlar oybirliği ile alınmıştır.

Not: Tekrarında cezalar Beş Kat uygulanacaktır.”

910

J. GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAK

J.1. Ücret İlanları ve İlgili Mevzuat Hakkında Değerlendirme

Sürücü kursları 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun 2. maddesi kapsamında özel öğretim kurumu sayılmakta ve bu Kanun'da belirtilen düzenlemelere tabi tutulmaktadır. Özel öğretim kurumlarının tahsil edeceği ücretlere ilişkin esaslar ise 5580 sayılı Kanun'a dayanılarak çıkarılan ve 11.2.2009 tarihinde yürürlüğe giren Özel Öğretim Kurumları Öğrenci ve Kursiyer Ücretleri Tespit ve Tahsil Yönetmeliği'nde belirlenmiştir. Söz konusu Yönetmelik, 4.6.1988 tarihli Özel Öğretim Kurumları Öğrenci ve Kursiyer Ücretleri Tespit ve Tahsil Yönetmeliği'nin yerini almıştır.

920

930

11.2.2009 tarihli Yönetmelik uyarınca özel öğretim kurumları ücretlerini her yıl tespit ederek Ocak ayından Mayıs ayı sonuna kadar ilan etmek zorundadır. Bu ilanlarda ders yılı, aylık veya ders saati ücretiyle birlikte, peşin veya süreli ödemeler ve kurumca belirlenecek diğer indirimler belirtilmelidir. Ayrıca, bu tarihe kadar ücretlerini ilan etmeyen kurslar bir önceki yılda uyguladıkları ücretleri tahsil etmeye devam etmek durumunda kalmakta, buna ek olarak kurumlar, ilan ettikleri ücretleri bir sonraki ilan tarihine kadar arttıramamaktadır. Eski Yönetmelik uyarınca kursların ücret ilanlarını basın yoluyla yapmaları zorunluluğu bulunurken, yeni Yönetmelik ile bu zorunluluk kaldırılmış, bunun yerine kursların ücretlerini Milli Eğitim Bakanlığı'nın İLSİS programına işleyerek belirtilen süre sonuna kadar velilerin görebilecekleri bir yere asmaları zorunluluğu getirilmiştir. Ayrıca eski Yönetmelik ile kurumların ilan ettikleri ücretleri bir sonraki ilan tarihine kadar değiştirmeleri yasaklanırken, yeni Yönetmelik ile ücretlerin arttırılması yasaklanmıştır.

940

Önem arz eden hususlardan ilki, ilgili mevzuatın ilan edilen ücretlerden daha düşük bir tutarla kursiyer kaydı yapmaya izin verip vermediğidir. Esasen önemli olan, kursların ilan ettikleri ücretlerin altında bir tutarla kayıt yapmalarının mümkün olup olmadığı değil, kursların ortak bir ilan vererek kurs ücretlerini birlikte belirlemeleridir. Bununla birlikte, sürücü kurslarında ilan ettikleri ücretlerin altına inemeyeceği şeklinde bir algı bulunmaktadır. Bu husus özellikle Milli Eğitim Bakanlığı'nın eski Yönetmelik'in yürürlükte olduğu dönemde sürücü kurslarına gönderdiği genelge ile ortaya çıkmaktadır. Söz konusu genelgede sürücü kurslarının ilan ettikleri tutarın altında bir ücretle kayıt yapmamaları istenmektedir.

950 Yeni Yönetmelik'in 6(a) maddesinde "...ilanlarda ders yılı, aylık veya ders saati ücretiyle birlikte, peşin veya süreli ödemeler ve kurumca belirlenecek diğer indirimler belirtilir." hükmü yer almaktadır. Öte yandan, eski Yönetmelik'teki kurumların ilan ettikleri ücretleri bir sonraki ilan tarihine kadar "değiştiremeyeceği" ibaresi "arttıramayacağı" şeklinde değiştirilerek bu konudaki algı farklılığının da önlenmesi amaçlanmıştır. Nitekim Milli Eğitim Bakanlığı Özel Kurumları Genel Müdürlüğü'nden gelen ve Kurum kayıtlarına 23.11.2009 tarih ve 8386 sayı ile intikal eden yazıda da, ilgili mevzuat uyarınca sürücü kurslarının ilan ettikleri ücretlerin altında bir tutarla kursiyer kaydı yapmalarının mümkün olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla 11.2.2009 tarihinde yürürlüğe giren yeni

960 Yönetmelik uyarınca kursların ilan ettikleri ücretin altında bir tutarla kursiyer kaydı yapabilecektir.

Esasen eski Yönetmelik yürürlükte iken dahi sürücü kurslarının ilan ettikleri ücretlerden daha düşük bir tutarla kursiyer kaydı yapmaları mümkündür. Eski Yönetmelik'in 5(a) maddesinde de yeni Yönetmelik'te bulunan hükümlere benzer şekilde "...yıllık ücret tutarıyla birlikte, peşin veya süreli ödemeler ve kurumca belirlenecek indirimler kıstaslarıyla birlikte belirtilir." hükmü bulunmaktadır. Diğer taraftan, eski Yönetmelik'in yürürlükte olduğu dönemde alınan Danıştay kararı bu durumu açıkça ortaya koymaktadır. Konuya ilişkin Danıştay 9. Dairesi'nin

970 16.1.1997 tarih, E. 1996/4654, K. 1997/177 sayılı kararında bahse konu ücret ilanlarının tavan fiyat niteliğinde olduğu ve ilan edilen tutardan daha düşük bir ücretle kursiyer kaydı yapılabileceği belirtilmiştir.

Karar, Kayseri Vergi Mahkemesi'nin Erciyes Vergi Dairesi Müdürlüğü lehine verdiği 12.6.1996 tarih, 1996/665 sayılı kararının, bir sürücü kursu tarafından temyiz edilmesi ile ilgilidir. Erciyes Vergi Dairesi Müdürlüğü sürücü kursunun ilgili dönemde beyan ettiği azami hizmet bedeli altında kurs ücreti uyguladığını, buna göre gelir beyanında bulunduğunu tespit etmiş ve re'sen azami bedeller üzerinden matrah takdir ederek, mükellef sürücü kursuna vergi borcu çıkarmıştır.

980 Danıştay 9. Dairesi'nin mezkûr kararında:

"Olayda 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu ve bu kanun uyarınca yayımlanan Özel Öğretim Kurumları Öğrenci ücretleri Tespit ve Tahsil Yönetmeliğine göre yükümlü kurs işletmeciliği tarafından önceden tespit ve ilan edilen kurs ücretleri altında bir ücretle sözleşme yapıldığı ve bu sözleşmede gösterilen ücret esas alınarak fatura kesilip buna göre hasılat kaydı yapıldığı,.... anlaşılmıştır.

990 *Gerek 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununda gerekse bu Kanun uyarınca yayımlanan yönetmelikte, kurs işletmesi tarafından önceden tespit ve ilan edilen kurs ücreti altında ücret alınamayacağı yolunda herhangi bir hüküm bulunmadığı ..."*

10-25/350-124

1000 ifadelerine yer verilerek özel sürücü kurslarının ilan edilen bedellerin azami olduklarına, bu bedeller üzerinden indirim yapılabileceğine hükmedilmiştir. Bu çerçevede, gerek eski Yönetmelik hükümlerinin geçerli olduğu 2009 yılı Şubat ayı öncesi dönemde, gerekse de yeni Yönetmelik'in yürürlüğe girmesinden sonra sürücü kurslarının ilan ettikleri ücretlerin altında bir tutarla kursiyer kaydı yapmalarının önünde bir engel bulunmamaktadır.

1010 Bir diğer husus ise tüm sürücü kursları tarafından birlikte verilen ücret ilanlarıdır. Sürücü kurslarının uygulayacağı fiyatları duyurdukları ilanlar (11.2.2009 tarihine kadar yürürlükte olan Yönetmelik gereği) basın yoluyla yapıldığından, ilan tarihi itibarıyla kamuya açıklanmış olmakta ve dolayısıyla diğer kuruluşlar da birbirlerinin fiyatlarından haberdar olmaktadır. Bu anlamda ilgili pazardaki fiyatların (ilan edildikten sonra) oldukça şeffaf olduğu söylenebilir. Ancak sürücü kursları bir sonraki öğretim yılında uygulayacağı ücretlerin yayımlandığı tarihe kadar şeffaf değildir. Her bir kurs kendi yatırımlarını, öğrenci kapasitesini ve diğer maliyetlerini göz önüne alarak ücret ilanlarını yapmak durumundadır. Uygulamada ise sürücü kurslarının bir sonraki yıl uygulayacakları ücretleri diğer kurslarla birlikte ortak olarak yayımlayarak ilan ettikleri görülmektedir. Nitekim Sivas'ta da sürücü kursları ücret ilanlarını bir arada yapmaktadır. Ortak ilan vermenin kursların ilan maliyetlerini düşürdüğü ifade edilebilirse de ilgili pazardaki rekabetin önüne geçerek ortak bir fiyatın belirlenmesini ve uygulanmasını kolaylaştırmaktadır. Zira kurslar ücret ilanı için önceden bir araya gelmekte ve hangi tutar üzerinden ilan verileceğini kararlaştırmaktadır. Rekabetçi bir piyasada her bir teşebbüsün ayrı ayrı belirlemesi gereken ücretlerin, bu şekilde bir araya gelerek belirlenmesi ve ortak ilan verilmesi teşebbüsler arasındaki rekabetin kısıtlandığının en önemli göstergesidir.

1020

J.2. 4054 sayılı Kanun'un 4. Maddesi Kapsamında Değerlendirme

J.2.1. Teşebbüsler Arasında Bir Anlaşmanın Varlığı

1030 Sivas il merkezinde faaliyet gösteren sürücü kurslarınınca yapılan rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşmanın varlığına ilişkin elde edilen deliller üç başlık altında toplanmaktadır. İlki teşebbüslerin ücret ilanı aşamasında bir araya gelerek ortak ilan vermeleri, ikincisi Dernek vasıtası ile alınan kararların bulunduğu Dernek Karar Defteri'ndeki ifadeler ve üçüncüsü de 2008 yılı Temmuz ayında yürürlüğe konan Protokol'dür.

1040

1040 4.6.1988 sayılı Özel Öğretim Kurumları Öğrenci ve Kursiyer Ücretleri Tespit ve Tahsil Yönetmeliği gereği 11.2.2009 tarihine kadar sürücü kurslarının bir sonraki yıl uygulayacakları fiyatları basın yoluyla ilan etmeleri gerekmekteydi. Söz konusu Yönetmelik hükmü ile sürücü kurslarından beklenen her kursun kendi uygulayacağı ücretleri tespit ederek ilan vermesi iken, gerek hakkında soruşturma yürütülen sürücü kursları tarafından yapılan ilanlar gerekse de kurs temsilcileri tarafından yapılan açıklamalar kursların her yıl ortak ilan verdiklerini göstermektedir. Kursların uygulayacağı ücretleri birlikte tespit ederek ortak ilan

10-25/350-124

vermeleri ilgili mevzuat tarafından zorunlu tutulmayan, sürücü kurslarının ilan masraflarını paylaşmak amacıyla yaptıklarını belirttikleri bir uygulamadır. Ancak söz konusu uygulama, ilan edilen ücretlerin altında fiyat uygulanmaması gerektiği algısı ile birlikte değerlendirildiğinde, sürücü kurslarının ilan edilen ücretlere uymaları ve bu suretle fiyat rekabeti yapmamaları sonucunu doğurmaktadır. Bu durum ise 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (a) bendi kapsamında bir rekabet ihlalidir.

1050 Teşebbüsler arasında rekabeti kısıtlayıcı nitelikteki bir anlaşmanın varlığının göstergelerinden bir diğeri de Dernek Karar Defteri'nde bulunan ifadelerdir. Özellikle 25.6.2008 tarihli kararda yer alan "*Fiyat istikrarının bozulmaması için havuz sistemine geçilmesine*" şeklindeki ifade fiyat birliği sağlamaya yönelik faaliyetleri ortaya koymaktadır. Yine 30.12.2008 tarihli kararda da benzer ifadeler kullanılarak "*...fiyat istikrarını bozarak haksız gelir elde eden sürücü kurslarının tespit edilerek disiplin kuruluna sevk ve gerekli cezaların verilmesine*" karar verilmiştir. Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere teşebbüsler, sürücü kurs hizmeti fiyatlarının belirlenmesi aşamasında bir araya gelerek sürücü adaylarına verilecek eğitim hizmetinin satım fiyatını birlikte belirlemişlerdir.

1060 Öte yandan, sürücü kursları yalnızca satım fiyatını değil satım koşullarını da birlikte belirlemişlerdir. Protokol'ün 11. maddesinde yer alan "*Madde 11- Taksitler aşağıdaki gibi olacaktır. a) A2-B-H ve farklarda 4 taksit, b) C-D-E sınıfı 6 taksit olarak uygulanacaktır.*" ifadeleri teşebbüslerin kurs ücretlerinin tahsilinde uygulanacak taksit tutarlarına sınırlamalar getirerek satım koşullarını da ortak bir şekilde belirlediklerini göstermektedir.

1070 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar" başlıklı 4. maddesinde "*belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır*" hükmü yer almaktadır. Aynı maddenin (a) bendinde ise "*Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kar gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi*" yasaklanan haller arasında sayılmıştır. Söz konusu davranışlar, aynı pazarda faaliyet gösteren rakip teşebbüslerin sundukları mal veya hizmetlerin satış fiyatlarını ve satış koşullarını tespit etmeleri şeklinde değerlendirilen uygulamalar olup, bu tür anlaşmalar ağır rekabet ihlalleri arasındadır.

1080 Sivas il merkezinde faaliyet gösteren sürücü kursları tarafından 2003-2004 ve 2009-2010 öğretim yılları arasında yapılan ücret ilanları, Dernek Karar Defteri'nde yer alan ifadeler ve Protokol maddeleri incelendiğinde ve ayrıca sürücü kursları tarafından yapılan açıklamalar dikkate alındığında, kursların her bir sürücü belgesi sınıfı için her yıl birbirleri ile aynı fiyatı belirleyerek birlikte ilan verdikleri ve taksit sayılarını birlikte belirledikleri sonucuna varılmıştır. Söz

10-25/350-124

1090 konusu sürücü kurslarının bir araya gelerek her yıl uygulayacakları ücretleri, bir başka deyişle sürücü kursu hizmetinin satım fiyatını ve satış koşullarını birlikte tespit etmeleri şeklindeki uygulamaları 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (a) bendi çerçevesinde yasaklanan bir teşebbüsler arası anlaşmadır.

J.2.2 Protokol ile Kurulan Havuz Sistemi ve İlgili Pazara Etkisi

1100 Dernek Karar Defteri'nde yer alan 25.6.2008 tarihli kararla "*Fiyat istikrarının bozulmaması için havuz sistemine geçilmesi buna ilişkin bir protokol hazırlanmasına bu protokolün tüm kurucular tarafından imza altına alınması*" karara bağlanmıştır. Söz konusu ifadeler, Dernek'in üyelerin birlikte tespit ve ilan edilen ücretlere uymaları ve bu şekilde fiyat istikrarının sağlanması için çalışmalar yaptığını göstermektedir. 1.7.2008 tarihinde bahsi geçen havuz sisteminin kurulmasına ve uygulanmasına yönelik bir protokol hazırlanarak sürücü kursları tarafından imzalanmıştır.

Protokol'ün esas olarak iki işlevi bulunmaktadır. İlki, oluşturulan bir formül aracılığı ile sürücü belgesi almak isteyen kursiyerlerin sürücü kursları arasında paylaşılması, ikincisi ise bir kursa kayıt yaptıran kursiyerlerin diğer kurslara gönderilerek anlaşmadan cayan sürücü kursunun tespit edilmesidir.

1110 Havuz sistemi şu şekilde işlemektedir: Her kurs dönem başlamadan önce kendi merkezlerinde kursiyer kaydı alacak, sonrasında kayıt sırasında hazırlanan tüm evrak ve senetleri Dernek merkezine gönderecektir. Bu şekilde Dernek'te kursiyer havuzu oluşturulacak ve sonrasında Dernek tarafından Protokol metninde yer alan formül kullanılarak, her bir kursun söz konusu havuzdan alacağı kursiyer sayısı tespit edilecektir. Bu şekilde her bir kursa hangi kursiyerlerin ve toplamda kaç kursiyerin gideceği belirlenecektir.

1120 Hesaplama sonucunda kurslara tahsis edilen kursiyer sayısı, kursların kaydını yaptıkları ve havuza gönderdikleri yani ilk başta sahip olduğu kursiyer sayısı ile aynı olmamaktadır. Çıkan sonuçlara göre, daha uzun süredir faaliyet gösteren, piste sahip olan ve/veya daha fazla sayıda kursiyer kaydı yapan kursların havuzdan aldıkları kursiyer sayısı ilk başta kayıt yaptıkları kursiyer sayısına kıyasla artmakta, diğerlerinin ise azalmaktadır. Diğer taraftan, kursların kayıt yaptıkları kursiyer sayısının kullanılabilir kontenjanlarına oranı başka bir deyişle doluluk oranı da etkili olmaktadır. Buna göre daha fazla kontenjana sahip büyük kurslar ile kontenjanı daha küçük olan kursların doluluk oranının hemen hemen aynı olması durumunda, büyük kurslar küçük kurslara kıyasla havuzdan daha fazla öğrenci alarak daha avantajlı olmaktadır.

1130 Protokol metnindeki havuz sisteminin uygulanması sonucunda, kurslar hem kayıt yaptıkları kursiyer sayısından farklı bir sayıda kursiyer almakta hem de sürücü adayları kayıt yaptırdıkları kursta değil Dernek'in belirlediği kursta eğitim almaktadır. Bu durum kursiyerlerin tercihlerini kısıtlamakta, kursiyer, eğitim almak istediği ve kayıt yaptırdığı kurs dışında başka bir kursa devam etmek

10-25/350-124

1140 durumunda kalmaktadır. Sürücü kursları ile yapılan görüşmelerde toplam kursiyer sayısının %50'sinin ön kayıt yaptırılan kursta kalacağı, kalan %50'sinin ise diğer kurslara gönderileceği belirtilmiştir. Sonuç olarak havuz sistemi uygulamasının rakip sürücü kursları arasında müşteri paylaşımı sonucunu doğurmakta ve söz konusu uygulamalar 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (b) bendinde düzenlenen "*Mal veya hizmet piyasalarının bölüşülmesi ile her türlü piyasa kaynaklarının veya unsurlarının paylaşılması ya da kontrolü*" kapsamında değerlendirilmektedir. Başka bir deyişle, havuz sistemi müşteri paylaşımı sonucunu doğurduğundan 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (b) bendini ihlal etmektedir.

1150 Havuz sisteminin ikinci etkisi ise kursların fiyat birlikteliğine uyup uymadıklarının tespit edilmesini önemli ölçüde kolaylaştırmasıdır. Kurulan sisteme göre, sürücü kursları kursiyer kaydı almakta ve yapılan senetler dâhil tüm evrakları Dernek'e göndermektedir. Bu sayede Dernek Yönetim ve Disiplin Kurulu kursların uyguladığı fiyatları görebilmektedir. Ayrıca, kurslara havuzdan kursiyer tahsisi yapılması ve sonuç olarak bir kursa başka bir kurs tarafından kaydı yapılan kursiyerlerin gönderilmesi ihtimalinin yüksek olması, uygulanan fiyatların kurslar tarafından çapraz kontrolünü de sağlamaktadır. Sonuç olarak, sürücü kursları tarafından kurulan ve uygulanan havuz sistemi sürücü kurslarının fiyat birlikteliğine uyumunun denetlendiği bir denetim mekanizması görevi üstlenmekte ve bu şekilde sürücü kursları tarafından fiyat birlikteliğine yönelik kurulan kartelinin denetim unsurunu içermektedir.

J.2.3 Anlaşmanın Uygulanmasında Dernek'in Rolü

1160 Dernek Tüzüğü'ne göre Dernek'in amacı, "*sivil toplum faaliyetlerinin etkinleştirilmesi ve geliştirilmesini sağlamak, sürücü kurslarının haklarını korumak ve geliştirmek*" tir. Sürücü kursu yetkilileri de Dernek'in, kursların hizmet kalitesinin artırılması, mevzuata uyumlu bir şekilde faaliyet göstermelerinin sağlanması, kursların yetkililer nezdinde temsil edilmesi ve ortak sorunlara çözüm aranması için çalışmalar yaptığını ifade etmişlerdir. Ayrıca, Dernek'in kursların ilan edilen ücretlere uymalarını sağlamak amacıyla faaliyetlerde bulunduğunu belirtmişlerdir. Sivas İl Millî Eğitim Müdürlüğü yetkilisi ise Dernek'in ildeki tüm kurs fiyatlarının uyumunu sağlamak için çalışmalar yaptığını ifade etmiştir. Sonuç olarak Dernek, kursların uyguladıkları ücretlerin ilan ettikleri ücretler ile uyumlu olması, ilan edilen ücretlerin altında ücret alınmaması için 1170 çalışmalar yapmaktadır.

Dernek'in 25.6.2008 tarihli kararında yer alan "*Fiyat istikrarının bozulmaması için havuz sistemine geçilmesine buna ilişkin bir protokol hazırlanmasına bu protokolün tüm kurucular tarafından imza altına alınmasına*" ifadeleri ve 30.12.2008 tarihli kararında yer alan "*Havuz sistemi ile ilgili hazırlanan protokole uymayan ya da ihlal eden, fiyat istikrarını bozarak haksız gelir elde eden sürücü kurslarının tespit edilerek disiplin kuruluna sevki ve gerekli cezaların verilmesine*"

10-25/350-124

ifadeleri de Dernek'in sürücü kursu hizmetinde fiyat birlikteliği sağlanması amacıyla çalışmalar yaptığını göstermektedir.

1180

Sürücü kurslarının birlikte fiyat belirleyerek ortak ilan vermeleri ve ilan edilen fiyatların altına inilmemesine yönelik yapılan çalışmaların, kursların aralarında yapmış olduğu bir teşebbüsler arası anlaşma mı yoksa Dernek tarafından alınan bir teşebbüs birliği kararı mı olduğu değerlendirilmiştir. 4054 sayılı Kanun'un 3. maddesinde teşebbüs birliği "*Teşebbüslerin belirli amaçlara ulaşmak için oluşturduğu tüzel kişiliği haiz ya da tüzel kişiliği olmayan her türlü birlik*" olarak tanımlanmıştır. Bu tanıma göre tüzel kişiliği haiz Sivas Özel Sürücü Kursları Derneği bir teşebbüs birliğidir. Bir teşebbüs birliği tarafından alınan kararın, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında bir tür teşebbüs birliği kararı olarak nitelendirilebilmesi için kararın bağlayıcı ve etki doğurucu olması gerekmektedir. Buna göre, üye olmanın zorunlu olmadığı, alınan kararların üyeler tarafından bağlayıcı olmadığı ve alınan kararlara uymayan üyelere herhangi bir yasal yaptırım bulunmayan Dernek, birlik gibi tüzel kişiliğe sahip veya tüzel kişiliği olmayan oluşumlar tarafından alınan kararlar söz konusu Kanun maddesi kapsamında teşebbüs birliği kararı değildir.

1190

Sivas Özel Sürücü Kursları Derneği, Sivas ilinde faaliyet gösteren sürücü kursları tarafından kurulmuştur. Dernek'in yönetim ve denetim kurulları Dernek'e üye sürücü kurslarından oluşmaktadır. Kurslarının bir araya gelerek ücretleri birlikte belirlemeleri ve ortak ilan vermeleri Dernek'in kurulmasından önce de var olan bir uygulamadır. Dernek, kursları bir çatı altında toplamış ve kursların bir araya gelmesinde kolaylaştırıcı bir rol oynamıştır. Dernek ayrıca, ücret ilanlarının verilmesi görevini de üstlenmiştir. Buna ek olarak Dernek, ücret ilanlarına uyulup uyulmadığını denetleyerek ve uymayanların disiplin kurulunca cezalandırılmasını sağlayarak ilan edilen ücretlere uyumu kolaylaştırmıştır.

1200

Ancak Dernek'in ücret ilanlarına uyulması, havuz sisteminin uygulanması gibi kararları teşebbüs birliği kararı değildir. Dernek'e üye olmak zorunlu değildir. Dernek, sürücü kurslarının üyesi olmaları zorunlu olan meslek birlikleri veya odaları olmayıp, ilgili mevzuatta da bu yönde herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Dernek'in kararlarına uymayan sürücü kurslarının üyelikten çıkarılması, bir dönem faaliyetten men edilmesi ve para cezası verilmesi gibi yaptırımları bulursa da, Dernek'in üyeleri üzerinde mevzuattan kaynaklanan herhangi bir yaptırım gücü bulunmamaktadır. Dolayısıyla, Dernek bünyesinde alınan kararlar ve yürütülen çalışmaların teşebbüsler arası bir anlaşmaya dayandığı, Dernek'in yalnızca söz konusu anlaşmanın uygulanmasını kolaylaştırıcı bir platform olduğu sonucuna varılmıştır.

1210

J.2.4 Protokol Kurallarına ve Dernek Kararlarına Uymayanların Cezalandırılması

1220

Sivas Özel Sürücü Kursları Derneği Disiplin ve Ceza Yönergesi'nin 5. maddesine göre Dernek, Disiplin Kurulu'nun yaptığı inceleme ve soruşturma sonucunda,

10-25/350-124

Dernek kararlarına aykırı davranışları tespit edilen sürücü kurslarına suçun oluşumuna göre 5.000 TL'den 50.000 TL'ye kadar para cezası vermeye ve bir dönem faaliyetten mence karar vermeye kendini yetkililendirmiştir. Buna ek olarak, aşağıda yer verilen Dernek Yönetim Kurulu kararlarında da Dernek kararlarına uyulmaması durumunda ceza verileceği belirtilmiştir:

- 1230 - **17.04.2007 tarihli karar**
“...derneğimizin faaliyetlerine aykırı hareket eden Dilara sürücü kursu sahibi Nazım Düz'ün ihracına”
- **22.08.2007 tarihli karar**
“Dernek faaliyetlerini gözden geçirerek dernek kararlarına uymayan üyelere maddi ve manevi cezalar verilmesine”
- **30.12.2008 tarihli karar**
1240 “1) Havuz sistemi ile ilgili hazırlanan protokole uymayan ya da ihlal eden, fiyat istikrarını bozarak haksız gelir elde eden sürücü kurslarının tespit edilerek disiplin kuruluna sevkine ve gerekli cezaların verilmesine
2) Aylık mutad olarak yapılan toplantılarda alınan kararlara uymayan sürücü kurslarının disiplin kuruluna sevkine ve gerekli cezaların verilmesine”
- **23.02.2009 tarihli karar**
1250 “2) Merkez ilçede faaliyet gösteren Kongre - Büyük Başak - Doruk - Deniz - Denge M.T.S. Kurslarının disiplin kuruluna sevkine
3) Suşehri - Zara - Şarkışla - Yıldızeli ilçelerinde faaliyet gösteren M.T.S. Kurslarının disiplin kuruluna sevkine”

Dernek, fiyat birlikteliğine ve bu birlikteliğin sürdürülebilmesi amacıyla kurulmuş olan havuz sisteminin uygulanmasına uymayan sürücü kurslarına ceza verilmesini karara bağlamıştır. Nitekim, Büyük Başak MTSK, Kongre MTSK, Yeni Deniz MTSK ve Doğru Denge MTSK'nın havuz dağılımına uymamaları nedeniyle Dernek Disiplin Kurulu'na sevk edildiği ve her birine 1.000 TL ceza vermiştir. Söz konusu ceza Büyük Başak MTSK'dan tahsil edilmiştir.

- 1260 Öte yandan, 1.7.2008 tarihli Protokol metninde, “Bu protokol çerçevesinde hiçbir baskı ve tahakküm altında kalmaksızın işbu protokolün altına imza atan biz Sürücü Kursları kurucu-kurucu temsilcileri olarak protokol dışında herhangi bir faaliyetimizin Sivas Özel Sürücü Kursları Derneği tarafından tespit edilmesi durumunda yediemin olarak Erdal ATÇA'ya teslim edilen 50.000,00 YTL'lik senedimiz üzerinde dernek yönetim kurulunca tespit edilecek tutarı ödemeyi garanti ediyoruz.” ifadeleri yer almaktadır. Söz konusu ifadeler Protokol'ü imzalayan sürücü kurslarının Protokol'e uymayı taahhüt ettiklerini, uymamaları durumunda cezalandırılmayı ve cezaların tahsilâtının garanti altına alınması amacıyla Dernek tarafından talep edilen senetleri vermeyi kabul ettiklerini göstermektedir.

10-25/350-124

- 1270 Son olarak, ... tarafından gönderilen Dernek Disiplin Kurulu tutanağında, Disiplin Kurulu'nun 26.2.2009 tarihli toplantısında belirlediği ceza tutarları yer almaktadır. Buna göre, Özel Kongre MTSK'ya 5.000 TL, Özel Büyük Başak MTSK'ya 1.000 TL, Özel Deniz MTSK ile Özel Doğru Denge MTSK'ya ise 2.500 TL ceza verilmiştir. Tutanağın sonunda, cezaların tebliğden sonra en çok 15 gün içinde ödeneceği, ihlallerin tekrarında ise cezaların beş katının uygulanacağı ifade edilmiştir. Bu durum, sürücü kurslarının anlaşmaya uyumun sıkı bir şekilde denetlenmesi ve anlaşmaya uymayanların cezalandırılması konusunda çalışmalar yaptığını göstermektedir.
- 1280 Sonuç olarak, sürücü kursları tarafından yapılan rekabeti sınırlayıcı anlaşmada, fiyat birlikteliği ve müşteri paylaşımı unsuru içeren havuz sistemine uyumun sağlanması, uymayanların cezalandırılması ve bu suretle caydırıcılığın bulunması amacıyla bir ceza mekanizması kurulduğu ve söz konusu anlaşmanın, kartelin bir diğer unsuru olan cezalandırmayı da içerdiği neticesine varılmıştır.

J.3. Anlaşmanın İlgili Pazardaki Etkisi

- 1290 Rekabet hukuku açısından fiyat tespitine ve pazar paylaşımına yönelik anlaşmalar en ciddi rekabete aykırılık halleri arasında değerlendirilmiş ve çok açık bir biçimde yasaklanmıştır. Bir anlaşmada rekabeti sınırlama amacı açıksa, anlaşmanın kendisi veya en azından rekabeti bozucu hükümleri, "per se" rekabet ihlali olarak değerlendirilmektedir. Bu durumda anlaşmanın rekabet üzerindeki etkilerinin incelenmesine gerek yoktur.

- 1300 Her ne kadar rekabet hukuku bağlamında bir anlaşmanın varlığının ispatlanması halinde bu anlaşmanın varlığı rekabet ihlali olarak yeterli görülse dahi teşebbüsler arasında gerçekleştirilen anlaşmanın uygulanıp uygulanmadığı ihlalin ağırlığını tespit etmek bakımından önem taşımaktadır. Sürücü kurslarının ortak ilan edilen fiyatlarda indirim yapmamaya ilişkin kararlarının uygulanıp uygulanmadığını tespiti amacıyla kursların 2003-2009 yılları arasında ilan ettikleri ücretler ile kayıt yaptıran kursiyerlerden tahsil ettikleri ücretleri gösteren faturaların incelenmiştir. Tablo 4 ve Tablo 5'te kursların yıllar itibarıyla ilan ettikleri ücretler ve bu ücretlere uyum oranları yer almaktadır. Şekil 1 ve Şekil 2'de ise B ve E sınıfı sürücü belgelerine yönelik ilan edilen ücretlere uyum oranları gösterilmiştir.

Tablo 4: İlan Edilen Ücretler (TL)

Kurs Adı	2003-2004		2004-2005		2005-2006		2006-2007		2007-2008		2008-2009		2009-2010	
	B	E	B	E	B	E	B	E	B	E	B	E	B	E
Ak Doğuş MTSK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	600	850	600	850
Büyük Başak MTSK	300	475	335	520	510	760	570	820	570	820	600	850	600	850

10-25/350-124

Büyük Oto MTSK	300	475	335	520	510	760	570	820	570	820	600	850	600	850
Doğru Denge MTSK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	600	850	600	850
Yeni Deniz Oto MTSK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	600	850	600	850
Doruk Oto MTSK	300	475	335	520	510	760	570	820	570	820	600	850	600	850
Kongre Oto MTSK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	600	850	600	850
Murat MTSK	300	475	335	520	510	760	570	820	570	820	600	850	600	850
Uzay MTSK	300	475	335	520	510	760	570	820	570	820	600	850	600	850
24 Eylül MTSK	300	475	335	520	510	760	570	820	570	820	600	850	600	850
Öz Işık MTSK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	600	850

1310

Kaynak: Sürücü kursları tarafından gönderilen ücret ilanları

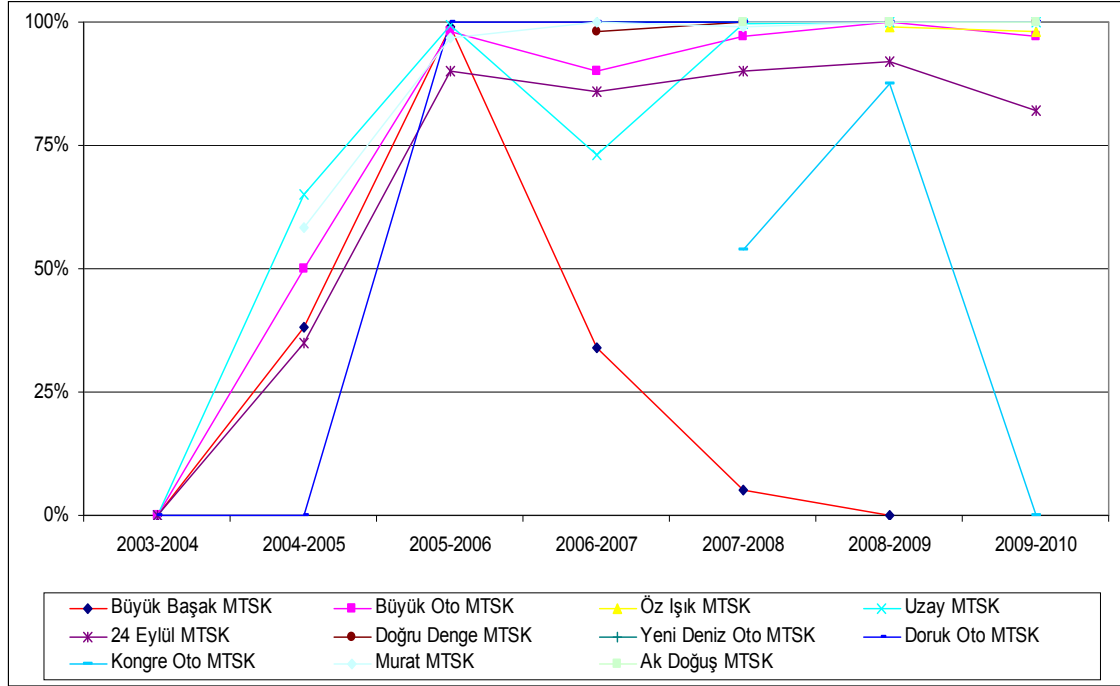
Tablo 5: Sürücü Kurslarının İlan Edilen Ücretlere Uyum Oranları (%)

Kurs Adı	2003-2004		2004-2005		2005-2006		2006-2007		2007-2008		2008-2009		2009-2010	
	B	E	B	E	B	E	B	E	B	E	B	E	B	E
Ak Doğuş MTSK	-	-	-	-	-	-	-	-	100	100	100	100	100	100
Büyük Başak MTSK	0	0	38	10	99	90	34	25	5	0	0	0		
Büyük Oto MTSK		0	50	47	98	100	90	91	97	99	100	100	97	100
Öz Işık MTSK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	99	100	98	100
Uzay MTSK	0	0	65	67	99	97	73	100	100	98	100	100	100	100
24 Eylül MTSK	0	0	35	95	9	94	86	83	90	88	92	80	82	69
Doğru Denge MTSK	-	-	-	-	-	-	98	100	100	96	100	99	100	100
Yeni Deniz Oto MTSK	-	-	-	-	-	-	100	0	100	100	100	100	100	100
Doruk Oto MTSK	0	0	0	0	100	46	100	100	100	100	100	100	100	0
Murat MTSK			58	46	97	94	100	100	99	96	100	100	100	100
Kongre Oto MTSK	-	-	-	-	-	-	-	-	54	70	87	88	0	

Kaynak: Sürücü kurslarından istenen faturalar

10-25/350-124

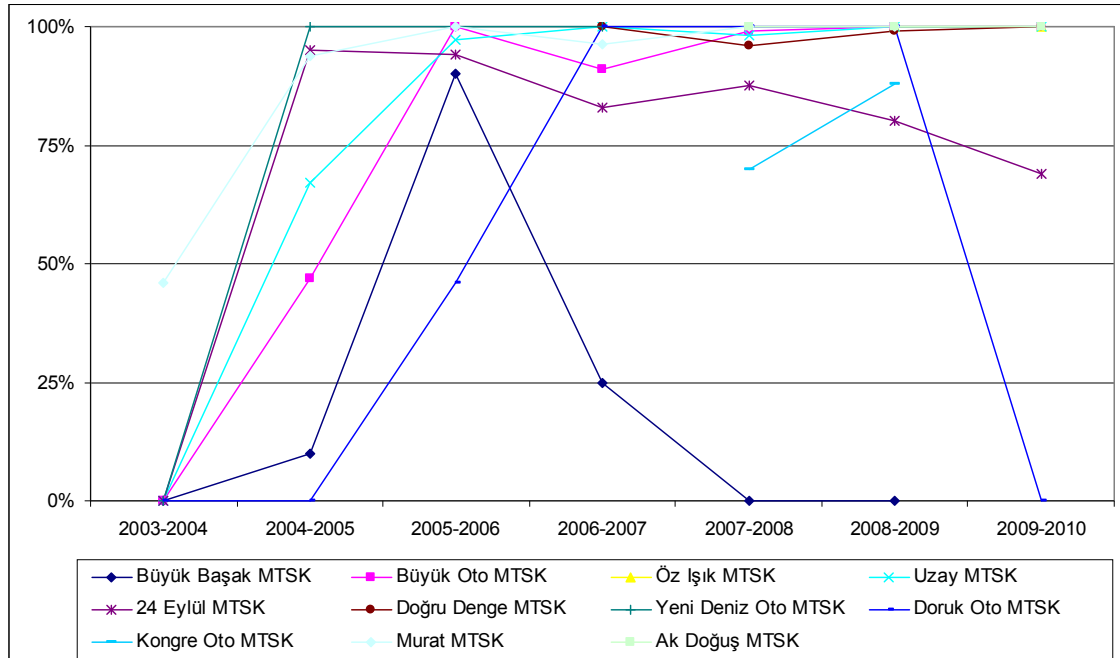
Şekil 1: Kursların "B" Grubu Ehliyet Bakımından İlan Edilen Ücretlere Uyum Oranı

Kaynak: Sürücü kurslarından istenen faturalar

1320

Şekil 2: Kursların "E" Grubu Ehliyet Bakımından İlan Edilen Ücretlere Uyum Oranı

Kaynak: Sürücü kurslarından istenen faturalar

10-25/350-124

1330 2004 yılı sonunda kurulan Dernek'le birlikte teşebbüslerin ilan edilen ücretlere uyum oranı artmıştır. Dernek'in kuruluşu, 2004-2005 öğretim yılında ilan edilen ücretlere oranlarını kısmen etkilemiş fakat asıl etkisini 2005-2006 eğitim döneminde göstermiştir. Kurslardan sadece Özel Büyük Başak MTSK 2005-2006 öğretim yılı dışında, genel olarak ilan edilen ücretleri uygulamamış, diğer 10 kurs ise kayıtların büyük çoğunluğunu ilan edilen fiyatlar üzerinden yapmışlardır. Sürücü kurslarının fiyatlarda indirim yapmamaya ilişkin kararların ve bu kararlar çerçevesinde oluşturulan Protokol'ün uygulanması sonucu istenen fiyat birliğine büyük ölçüde ulaşılmış, teşebbüsler arasında yapılan fiyat birlikteliği anlaşması etkin bir şekilde uygulanmış ve ilgili pazarda etkili olmuştur.

1340 Fiyat birlikteliğine uyumu ve fiyat birlikteliğinin pazarda etkili olduğunu gösteren bir diğer unsur ise Sivas il merkezinde faaliyet gösteren sürücü kurslarının sayısındaki artıştır. Dernek'in kurulduğu yıldan sonra ilan edilen ücretler B sınıfı için 335 TL'den 510 TL'ye, E sınıfı için ise 520 TL'den 760 TL'ye çıkmış ve yaklaşık 200 TL'lik bir artış olmuştur. 2006-2007 öğretim yılına kadar 6 olan sürücü kursu sayısı bu yıldan itibaren sürekli artmış ve 11'e yükselerek yaklaşık iki katına çıkmıştır.

1350 Bir pazara yeni girişleri teşvik eden en önemli unsur karlılık oranlarıdır. Yeni bir sürücü kursu açılmasının nispeten çok yüksek maliyetli bir iş olmaması, Sivas ilinde sürücü kursu hizmetlerinin karlı olduğu gerçeği ile birlikte değerlendirildiğinde, ücretlerdeki artışlar bu pazara yeni girişleri cazip hale getirmiş ve yukarıda belirtildiği gibi iki yıl içerisinde 5 kurs faaliyet göstermeye başlamıştır. Bu kadar kısa sürede kurs sayısında böyle bir artış yaşanması kartel anlaşmasının başarılı bir şekilde uygulandığını göstermektedir. Zira, bir pazarda talebin durağan olduğu bir durumda arz artıyorsa ya da arz talepten daha hızlı artıyorsa, o pazarda fiyatların düşmesi beklenir. Sivas ilinde sürücü kursu hizmeti alan kursiyer sayısının yıllar itibarıyla çok fazla değişmeyeceği varsayımıyla, yeni kursların açılması ile hizmeti sunan teşebbüs sayısı ve bu şekilde hizmetin arzı artmakta, buna karşın hizmetin fiyatı düşmemektedir. Aksine, ilan edilen ücretler ve bu ücretlere uyum ile birlikte fiilen kursiyerlerden tahsil edilen ücretler giderek artmakta ya da en azından sabit kalmaktadır. Dolayısıyla, kurs ücretlerinin yükselmesi sonucu pazara yeni girişlerin olması ve arz miktarının neredeyse iki katına çıkması, ancak bu girişin ardından fiyatlarda bir azalma meydana gelmemesi bir yana ücretlerin artmaya devam etmesi, kurslar arasında fiyat birlikteliğine yönelik bir anlaşmanın bulunduğu ve bu anlaşmanın pazarda hissedilir derecede etki doğurduğunu göstermektedir.

J.4. Yanlış ve Yanıltıcı Bilgi Verilmesine İlişkin Değerlendirme

Soruşturma açılmasına karar vermesinin ardından Dernek'ten ile bazı bilgiler istenmiştir. Bu kapsamda, önaraştırma safhasında yapılan yerinde incelemede tutulan tutanakta sürücü kursları tarafından 2008 yılında imzalandığı belirtilen ve Dernek Karar Defteri'nin ilgili bölümlerinde atıf yapılan Protokol metni Dernek'ten talep edilmiştir. Dernek tarafından gönderilen Protokol metni ile daha sonra ...

10-25/350-124

1370 tarafından da gönderilmiş metin karşılaştırıldığında belirgin farklılıklar bulunduğu görülmüştür. Dernek tarafından gönderilen Protokol metninde, orijinalindeki bazı maddelerin çıkarıldığı, bazı maddelerin de eksik gönderildiği kanıtlanmıştır.

1380 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinde "*Kanunun 14 ve 15 inci maddelerinin uygulanmasında eksik, yanlış ya da yanıltıcı bilgi veya belge verilmesi ya da bilgi veya belgenin belirlenen süre içinde ya da hiç verilmemesi durumunda teşebbüsler ile teşebbüs birlikleri veya bu birliklerin üyelerinin karardan bir önceki mali yılsonunda oluşan veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa karar tarihine en yakın mali yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin binde biri oranında idarî para cezası verileceği*" hükme bağlanmıştır.

1390 Dernek tarafından gönderilen metin, bilgi isteme yazısında belirtilen ve 2008 yılında imzalanan Protokol metninden eksik ve farklı bilgiler içermektedir. Dernek'in yanıltıcı bilgi vermek saikiyle hareket ettiği ve bilgi istenen konuda eksik ve yanıltıcı bilgi/belge veren Dernek'in bu eyleminin, 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde düzenlenen hale uyduğu sonucuna varılmıştır. Bu nedenle Sivas Özel Sürücü Kursları Derneği hakkında cirosunun binde biri oranında ceza tatbik edilmesine karar verilmiştir.

J. 5. Savunmaların Değerlendirilmesi

J. 5. 1. Ortak Fiyat İlanının Gerekçesine İlişkin savunma

1400 Yapılan savunmada, sürücü kurslarının kursiyer ücretlerinin Özel Eğitim Kurumları Öğrenci ve Kursiyer Ücretleri Tespit ve Tahsil Yönetmeliği'nde belirtilen usul ve esaslar doğrultusunda tespit ve ilan edildiği belirtilmiştir. Ücretlerin ilanının 2009 yılına kadar mahalli gazetelerde yapıldığı, 2009 yılında yürürlüğe giren yönetmelikle gazete ile ilan zorunluluğunun kaldırıldığı ifade edilmiştir. Kurslarının ücret ilanlarını tek başına, birkaç kursla birlikte veya bütün kurslarla birlikte olmak üzere değişik şekillerde yaptığı ifade edilmiştir. Sürücü kurslarının belirledikleri ücretlerin diğer kursların tespitleri ile aynı olduğu ve kolay uygulanması bakımından kusurlu değil düz rakamlara bağlanarak aynı gazetede ilan edildiği dile getirilmiştir. İlanların bu şekilde yapılmasının temel nedeninin gazete ilan masraflarından tasarruf etmek olduğu, yaklaşık 20 yıldır böyle bir uygulamanın yapıldığı, bu durumun 2004 yılında kurulan Dernek'le bir ilgisinin olmadığı, Dernek'ten önce de sonra da kursların birlikte ilan verdikleri belirtilmiştir.

1410 Sürücü kursları kursiyer ücretlerini Özel Eğitim Kurumları Öğrenci ve Kursiyer Ücretleri Tespit ve Tahsil Yönetmeliği'nde belirtilen usul ve esaslar doğrultusunda tespit etmektedir. Söz konusu Yönetmelik gereğince 11.2.2009 tarihine kadar ücretlerin basın yoluyla ilan edilmesi zorunluluğu bulunurken, söz konusu tarihten sonra ilan zorunluluğu kaldırılmıştır. Yönetmelik ile kastedilen

1420 sürücü kurslarının ücret ilanlarını tek başına vermeleridir. İlanların birkaç kursla veya bütün kurslarla birlikte verilmesi yönünde ilgili kanun ve yönetmeliklerde emredici bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak, ücret ilanlarının birlikte verilmesi tek başına 4054 sayılı Kanun'a aykırı hareket edilmesi anlamına gelmemekle birlikte, sürücü kursları arasında fiyatlar henüz oluşmadan iletişim ortamı sağlamaktadır. Kurslar, fiyatlarını ilan etmeden birbirleri ile haberleşmekte ve birbirlerinin fiyatlarından haberdar olmaktadır. Her ne kadar ortak ilan vermek maliyetleri azaltsa da bu husus fiyat birliğinin sağlanmasını kolaylaştırmakta ve sektörde suni bir şeffaflık yaratmaktadır.

J.5.2. Ücret İlanlarına Uyulmasının İlgili Mevzuat Uyarınca Zorunlu Olduğuna İlişkin Savunma

1430 Teşebbüsler ücret ilanlarını bir araya gelerek belirlemekte ve ilan etmektedir. Piyasada rekabetçi bir yapının varlığı halinde "maksimum fiyat" olarak algılanabilecek bu (ortak) ücret ilanları, Dernek'in faaliyetleri ve oluşturulan Protokol sonucunda "tek fiyat" haline gelmiştir. Bu durum sürücü kursları tarafından Rekabet Kurulu denetiminden kurtulmanın bir aracı olarak da kullanılmaktadır. Şöyle ki; fiyatlarını bir arada ilan eden sürücü kursları daha sonra İdare'nin veya Dernek'in yönlendirmesi sonucu bu tutarın altında kayıt yapmamakta ve ilan edilen ücretlere uymaktadır. Oysa sürücü kurslarının ilanlarını bir arada değil de ayrı ayrı vermeleri durumunda, farklı tutarlarda kurs ücreti belirlemek mümkün olacak ve bu tutarın altına inilmesi mevzuattan veya uygulamadan kaynaklanan nedenlerle mümkün olmasa dahi teşebbüsler arasında rekabet yaşanabilecektir. Dolayısıyla düzenleyici kurum işlemlerinin ihlalin varlığını ortadan kaldırmadığı ve teşebbüslerin rekabeti sınırlayıcı bir anlaşma içinde olduklarının tespiti halinde, ihlali gerçekleştiren teşebbüsler üzerinde caydırıcı bir etkisinin olabilmesi ve ilgili pazardaki rekabetin tesisi için, Kanun'u ihlal ettiği tespit edilen teşebbüslerin cezalandırılmalarının yerinde olacağı kanaatine ulaşılmıştır.

J.5.3. İlan Edilen Ücretlerin Asgari Maliyetlere Göre Belirlendiği ve Asgari Maliyetin Altında Ücret İlan Edilmesinin Yasak Olduğuna İlişkin Savunma

1450 Kursiyer ücreti tespit edilirken asgari maliyetin önemli bir rol oynadığı, asgari maliyetin altında ücret ilanının mümkün olmadığı, tespiti halinde mevzuat gereği soruşturma açıldığı, geçmiş yıllarda asgari maliyetin altında ücret ilanının Milli Eğitim Bakanlığı tarafından soruşturmaya konu edildiği, bu durumun Milli Eğitim Bakanlığı tarafından asgari eğitim sürelerine, asgari personel ücretlerine ve diğer eğitimin zorunlu kurallarına uyulmadığının veya uyulmayacağına bir delili olarak değerlendirildiği ifade edilmiştir.

1460 Sürücü kurslarının uygulayacakları ücretleri belirlerken kendi maliyetleri ile elde etmeyi planladıkları kar gibi unsurları değerlendirmeleri ve buna göre ilan vermeleri makul bir uygulamadır. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından sürücü

10-25/350-124

1470 kurslarının ilan ettikleri ücretlerin mevzuata uygun bir şekilde hizmet veren bir sürücü kursunun asgari maliyetlerinin altında olmamasının istenmesi kaliteli hizmet verilmesinin temin edilmesi açısından uygun görülmektedir. Sürücü kursları tarafından maliyetlerin altında ücret tahsil edilmesinin Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yasaklanmasının 4054 sayılı Kanun'la çelişen bir uygulama değildir. Zira 4054 sayılı Kanun kapsamında yasaklanan, sürücü kurslarının bireysel olarak tespit etmek durumunda oldukları ücretleri, henüz ilan edilmeden önce bir araya gelerek birlikte belirlemeleri ve sonrasında bu ücretlere uyumu denetlemeleridir.

J.5.4. İlan Edilen Ücretlerde Artış Yapılmadığına İlişkin Savunma

1480 Savunmada son üç dört yıldır ilan edilen ücretlerde hemen hemen hiçbir artış yapılmadığı, asgari maliyetlerin bir miktar üzerinde ücret belirlendiği, ekonomik kriz nedeniyle 2009 yılı için yeni bir ücret ilan etmeyi uygun bulmadıklarını ve bu kararı ortakları ile yaptıkları toplantıda kendi bünyelerinde aldıkları ifade edilmiştir. Ayrıca ilan edilen kurs ücretlerini Türkiye çapında incelendiğinde benzerlik gösterdiğinin görüleceği, ücretin tespitine tesir eden en önemli faktörün akaryakıt fiyatları olduğu bunun da Türkiye'nin her yerinde hemen hemen aynı olmasından dolayı ücretlerin benzerlik gösterdiği belirtilmiştir.

İlan edilen ücretlerdeki artış oranlarının düşük veya yüksek olması önem taşımamaktadır. İlan edilen ücretler yıllar itibariyle hiç artırılsa dahi bu durum anlaşmanın varlığını ortadan kaldırmamaktadır. Savunmada belirtilen diğer bir konu da ücret ilanlarının Türkiye genelinde benzerlik göstermesidir. İnceleme konusu husus ücretlerin birbirine benzemesi veya yakınlık göstermesi değil ücretlerin birlikte belirlenmesi ve belirlenen bu fiyatların uygulanmasıdır.

J.5.5. Bazı Durumlarda İlan Edilen Ücretlere Uyulmadığına İlişkin Savunma

1490 Savunmada ilan edilen ücretlere genellikle uyulmakla beraber kursiyerlerin dar gelirli olması, aynı aileden birden fazla kayıt yaptırılması gibi durumlarda her ay sınırlı sayıda öğrenci için indirim yapıldığı belirtilmiştir.

1500 Kursların kimi zaman ilan edilen ücretlere uymayarak daha düşük ücretle kayıt yapmaları kabul edilmekle birlikte 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde yürütülen bir incelemede anlaşmanın uygulanması ya da uygulanmaması, yalnızca verilecek cezayı ağırlaştırıcı veya hafifletici bir unsurdur. 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde "*belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri*" hukuka aykırı kabul edilmiş ve yasaklanmıştır. Bu bakımdan teşebbüsler arasındaki bir anlaşma hiç uygulanmasa dahi rekabeti kısıtlama amacı taşıyorsa bu durum ihlalin varlığı için yeterlidir. Mevcut soruşturmada da kursların geneli

10-25/350-124

itibariyle anlaşılan fiyatlara uyum sağladığı gözlenmiş ancak Büyük Başak MTSK'nın bu ücretlere büyük ölçüde uymadığı sonucuna varılmıştır.

1510 J.5.6. Sürücü Kursları Arasında Rekabetin Olduğuna İlişkin Savunma

Kursların öğrenci sayıları, başarı oranları dikkatle incelendiğinde kurslar arasında kıyasıya rekabetin yaşandığının görüleceği, bazı aylar bazı kursların hiç kayıt yapamayıp dönem açamazken bazı kursların iyi kayıt aldıkları yani her kursun müşteri potansiyelinin farklı olduğu, yaptığı çalışmalar, reklam faaliyetleri ve hizmet kalitesi ile orantılı olarak çok farklı sayılarda kursiyere sahip olduğunun görüleceği, kurslarının hizmet kalitesini artırmak için tanıtıma ve reklama özel önem verdiklerini ve bu tanıtım faaliyetlerini yaparken hiçbir kursla müşterek hareket etmediklerini belirtilmiştir.

1520

Sürücü kurslarının birçok alanda birbirleri ile rekabet halinde olmaları belli konularda rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşma içine girmediklerini göstermemektedir. Dernek Karar Defteri'nde yer alan ifadeler, hazırlanan Protokol metni ve teşebbüslerin uygulayacakları fiyatları birlikte belirleyerek ortak ilan vermeleri, teşebbüsler arasında bir fiyat anlaşmasının ve müşteri paylaşımının varlığını ortaya koymaktadır. Serbest piyasa ekonomisinde kaynakların etkin tahsisini temin etmede en önemli gösterge olan ve rekabet mevzuatının da asıl korumak istediği unsurların başında gelen "fiyat mekanizması", Sivas ilinde faaliyet gösteren sürücü kursları tarafından işlevsiz hale getirilmiştir. Dolayısıyla diğer alanlarda yaşanabilecek rekabetçi davranışlar bu ihlali mazur göstermemektedir.

1530

J.5.7. Birtakım Sürücü Kurslarının Mevzuata Uyumlu Hizmet Vermeyerek Fiyatlarda İndirim Yaptıkları ve Haksız Rekabete Yol Açtığına İlişkin Savunma

Büyük Başak MTSK tarafınan yapılan savunmada, kursun eğitime büyük önem verdiği; eğitim süreleri, istihdam edilen personelin niteliği, kullanılan araç ve gereçler gibi hususlarda mevzuata uyarak kaliteli hizmet verdiği ve bu nedenle de maliyetlerinin yüksel olduğu belirtilmiştir. Çoğu illerde denetim yetersizliğinden de faydalanarak yeterli sayı ve nitelikte kişi çalıştırmayarak eğitimi geçiştiren kursların haksız rekabet ettiklerini, eğitim kalitesini düşürerek sürücü kurslarının imajını ve itibarını etkiledikleri, ilan ettikleri ücretlere uymayan kursların bunun acısını kursiyerlerden çıkarttıklarını, böylelikle bütün kursların töhmet altında kaldığı belirtilmiştir. Uygulamada bazı illerde ortaya çıkan fiyat farklılıklarının mevzuata aykırı olarak yapılan uygulamalardan kaynaklandığı belirtilmiştir. Bazı kursların mevzuatta belirtilen standartta eğitim vermemesinde dolayı indirimli fiyat uyguladıkları ifade edilmiştir. Ayrıca kursiyerin kurslara maliyeti üzerinde hiç durulmadığı, kursiyerlerin ilgili mevzuat gereği almaları zorunlu olan eğitimlerinin kursa asgari maliyetinin araştırılmadığı, dürüst çalışan kurslarla eğitimden kaçarak maliyetlerini düşük tutan kurslar arasındaki farklılığa değinilmediği, ilan edilen ve uygulanan ücretlerin kıyaslanarak kar oranlarının tespit edilmesi

1550

10-25/350-124

suretiyle asgari maliyetin altında kurs ücreti tahsil eden kursların hangi yasa dışı yollara başvurduklarının ortaya çıkacağı dile getirilmiştir.

1560 Motorlu taşıt sürücü kursları 5580 sayılı Kanun'un 11. maddesine göre Milli Eğitim Bakanlığı'nın denetim ve gözetimi altında bu Kanun hükümlerine tabi olarak faaliyet göstermektedir. Sürücü kurslarının ilgili mevzuatta belirtilen standartlarda eğitim vermemeleri, bu nedenle maliyetlerinin düşük olması ve haksız rekabete neden oldukları iddialarının Milli Eğitim Bakanlığı tarafından değerlendirilmesi gerektiği, bu hususun 4054 sayılı Kanun kapsamında bulunmamaktadır.

J.5.8. Dernek'in Amacı ve Dernek Çalışmalarına İlişkin Savunma

1570 Dernek'in, Dernek Tüzüğünde belirtilen amaçlar doğrultusunda faaliyet gösterdiği ve sürücü kurslarının sorunlarının çözümünde etkin rol oynadığı, mevzuatta yapılması gerekli değişikliklerle ilgili olarak TBMM ve Bakanlıklar düzeyinde temaslarda bulunduğu dile getirilmiştir. Dernek'in faaliyet alanlarından birinin de kurslarda çalışan personelin çalışma şartlarını iyileştirmek olduğu için dernek üyelerinin sadece kurs sahibi veya ortaklarından oluşmadığı, kurs çalışanlarından da üyelerin bulunduğu ifade edilmiştir. Yapılan savunmada ayrıca, Dernek üyelerinin ücret dâhil her konuda rekabet ettikleri ve bu rekabetin seviyeli şekilde yürütülmesini teşvik ettikleri, kaliteyi yükseltme konusunda birbirilerini teşvik ettikleri ifade edilmiştir.

1580 Yapılan savunmada Dernek'in ilan edilen ücretlere uyulmasını teşvik etse de bu ücretlerin belirlenmesinde hiçbir zaman aktif rol oynamadığı belirtilmiştir. Dernek kurulduğunda ilan edilen ve uygulanan ücretler ile hâlihazırda uygulanan ücretler arasında enflasyon oranları ve akaryakıt maliyetlerindeki artış oranlarının ötesinde önemli bir fark oluşmadığı, Dernek'in ücretlerin artmasını sağlayan bir rol üstlenmediği ifade edilmiştir. Ayrıca sürücü kursları arasındaki rekabetin her alanda devam ettiği ve son bir yıl içerisinde beş kursun faaliyete başladığı, bunların bir kısmının Dernek'e üye olmadığı belirtilmiştir.

Teşebbüsler arasındaki rekabeti kısıtlayıcı anlaşmanın Dernek tarafından oluşturulduğu iddia edilmemiştir. Dernek, yalnızca bu fiyatlara uyumu sağlamak ve gerekli denetim faaliyetlerini yürütmek üzere oluşturulan bir platform olarak faaliyet göstermiştir.

1590 Son bir yıl içerisinde beş kursun faaliyete başlaması ise rekabetin varlığını değil aksine teşebbüsler arasındaki anlaşmanın, yani kurulan kartelin başarısını ortaya koymaktadır. Giriş engellerinin olmadığı bir piyasada fiyatların yüksek olarak algılanması durumunda pazara yeni girişler olacak ve fiyatlar tekrar rekabetçi seviyeye dönecektir. Sivas ilindeki sürücü kursu hizmetleri bakımından da bu piyasa mekanizması ilk aşamada işlemeye başlamış ancak ikinci aşamada fiyatlar düşmemiştir. Zira teşebbüsler tarafından anlaşılan fiyatların düşmemesi için bir havuz sistemi ve denetim mekanizması oluşturulmuş, anlaşmaya

10-25/350-124

1600 uymayan sürücü kurslarına çeşitli cezalar verilmiştir. Bu noktada kartelin kontrol edemediği ve başarısını etkileyen tek unsur piyasaya girişlerdir. Teşebbüsler aralarındaki anlaşma sonucu fiyatları yüksek bir seviyede tutmuş ancak yeni girişleri engelleyemedikleri için, oluşan fiyatları ve dolayısıyla kârlılığı yüksek gören yeni sürücü kursları faaliyet göstermeye başlamıştır.

J.5.9. Eksik İnceleme Yapıldığı İddiası

1610 Öneri raporu hazırlanırken her kursun ayrı bir tüzel kişilik olduğundan hareketle ayrı ayrı inceleme yapılması gerekirken bütün kurslardan birer temsilci ile toplantı yapıldığı, bu ortam içinde her kursa ait özel durumlar ve belgelerin gündeme getirilemediği, Dernek yetkilileri ile görüşülmekle yetinilerek kurs idarecileri ve çalışanları ile görüşülmediği, kursiyerlerle görüşülmeden onların fikirlerinin alınmadığı ifade edilmiştir. Ayrıca kursların ücret ilanlarının tümüyle incelenmediği, Dernek'in kuruluşundan önce ve sonrası için kıyasa esas olması bakımından Milli Eğitim Müdürlüğü'nden kursların kuruluşundan itibaren yapılan ilan örnekleri ve yapılan yazışmaların istenmediği ifade edilmiştir.

1620 Rekabet Kurumu tarafından yürütülen soruşturmalarda bir ihlalin varlığının tespiti ve bu ihlale kimlerin katıldığına belirlendiği durumlarda hakkında ihlal iddiasında bulunan her teşebbüste inceleme yapmaya gerek bulunmamaktadır. Soruşturma konusu olayda Dernek tarafından oluşturulan Protokol ve Dernek Yönetim ve Disiplin Kurulu kararları açıkça ortada iken üyesi oldukları Dernek tarafından alınan kararlara katılmadığını veya alınan kararlara karşı çıktığını iddia eden teşebbüslerin bu iddialarını ispat etmeleri gerekmektedir.

Buna ek olarak, soruşturma safhasında teşebbüslerden 2003-2004 ve 2009-2010 öğretim yılları arasında yaptıkları ücret ilanları ile düzenlenen bütün faturalar talep edilmiş ve incelenmiştir.

J.5.10. Büyük Başak MTSK'nın Anlaşmaya Uymadığına Yönelik Savunma

1630 Büyük Başak MTSK tarafından yapılan savunmada, 1.7.2008 tarihli havuz sisteminin kurulmasına yönelik yapılan toplantıya katılım sağlanmadığı ve protokolün imzalanmadığı belirtilmiştir. Ayrıca, ilan edilen ücretlere ve havuz sistemine uyulmadığı, bu nedenle Dernek Disiplin Kurulu tarafından 1.000 TL ceza verildiği ancak cezanın da ödenmediği belirtilmiş ve bu nedenle kursa idari para ceza verilmemesi gerektiği ifade edilmiştir.

1640 Büyük Başak MTSK havuz sistemine ilişkin hazırlanan protokol metninin görüşüldüğü 1.7.2008 tarihli toplantıya katılmamış ve protokol metnini imzalamamıştır. Ayrıca, 2005-2006 öğretim yılı dışında, genel olarak ilan edilen ücretlere uymamış, farklı fiyatlar uygulamıştır. Ancak kurs, Dernek karar defterinde yer alan çeşitli tarihli kararlarda belirtildiği üzere havuz sistemine uymaması nedeniyle disiplin kurulan sevk edilmiş, kursa 1.000 TL ceza verilmiş

10-25/350-124

ve söz konusu tutar tahsil edilmiştir Yapılan değerlendirmede Dernek Disiplin Kurulu tarafından protokol kurallarına uymadığı gerekçesi ile ceza verilmesi ve verilen cezanın ödenmesinin, Büyük Başak MTSK'nın söz konusu protokole uyma yönünde bir iradesinin bulunduğunu göstermekte, bu durumun ise protokolün ve havuz sisteminin hiç uygulanmadığı ve karşı çıkıldığı şeklindeki savunma ile çelişmektedir.

1650 Buna ek olarak, Büyük Başak MTSK'nın ortağı ve yönetim kurulu üyesi olan Mustafa ÇOŞKUN Dernek yönetim ve disiplin kurulu üyesidir. Dernek Karar Defteri'nde yer alan birçok kararda imzası bulunmaktadır. Özellikle de soruşturma bakımından önem arz eden 25.06.2008 tarihli "*Fiyat istikrarının bozulmaması için havuz sistemine geçilmesine buna ilişkin bir protokol hazırlanmasına bu protokolün tüm kurucular tarafından imza altına alınması*" içerikli yönetim kurulu kararı ile 30.12.2008 tarihli

1660 "*1) Havuz sistemi ile ilgili hazırlanan protokole uymayan ya da ihlal eden, fiyat istikrarını bozarak haksız gelir elde eden sürücü kurslarının tespit edilerek disiplin kuruluna sevk ve gerekli cezaların verilmesine*
2) *Aylık mutad olarak yapılan toplantılarda alınan kararlara uymayan sürücü kurslarının disiplin kuruluna sevkine ve gerekli cezaların verilmesine*"

1670 içerikli kararın altında Mustafa ÇOŞKUN'un imzası bulunmaktadır. Buna ek olarak, 27.2.2009 tarihinde Dernek tarafından sürücü kurslarına gönderilen yazıda, disiplin kurulunun 26.2.2009 tarihli toplantısında tutulan Mustafa COŞKUN tarafından da imzalanan tutanakta, (Dernek) Yönetim Kurulu'nun 30.12.2008 gün ve 31 No'lu kararına istinaden, yine Yönetim Kurulu'nun 23.2.2009 gün ve 32 No'lu kararı ile Büyük Başak MTSK'nın disiplin kuruluna sevk edildiği ve 1.000 TL cezaya çarptırıldığı belirtilmektedir.

1680 Sonuç olarak, her ne kadar Büyük Başak MTSK fiyat birlikteliğine genel olarak uymamış ve havuz sistemine yönelik yapılmış anlaşmayı da imzalamamış olsa da, Dernek'in fiyat birlikteliği ve havuz sisteminin gerçekleştirilmesi yönünde almış olduğu kararlara iştirak etmiş, söz konusu kararlar kurs sahibi ve yönetim kurulu üyesi Mustafa ÇOŞKUN tarafından imzalanmıştır. Buna ek olarak, Dernek disiplin kurulunda da yer alan Mustafa ÇOŞKUN'un Büyük Başak MTSK'nın disiplin kuruluna sevk edildiği ve kursa ceza verildiğine ilişkin kurul kararında da imzası bulunmaktadır.

J.5.11. Soruşturma Açılmasının Ardından Fiyat Birliktelği ve Havuz Sistemine Son Verildiğine Yönelik Savunma

Savunmada, Dernek ve sürücü kursları hakkında soruşturma başlatılmasının hemen akabinde 15.7.2009 tarihinde toplanan kurucuların Sivas ilinde fiyatları serbest bırakıp havuz sistemini ortadan kaldırdıkları ve buna ek olarak, hizmet

10-25/350-124

satış sözleşmesi hazırlayarak hür ve özgür irade ile hizmeti satan ile hizmeti satın alan arasında pazarlık olanağı sağladıkları belirtilmiştir.

- 1690 Yılmaz KIZILKANAT (Özel Büyük Oto MTSK), M. Kürşad ÇOŞKUN (Özel 24 Eylül MTSK), Dursun YILMAZER (Özel Uzay Oto MTSK), Mustafa ÇOŞKUN (Özel Büyük Başak MTSK), Haluk AYGEL (Özel Yeni Deniz MTSK), Murat ARSLAN (Özel Doruk Oto MTSK), Hüseyin ÖZKAYNAKÇI (Özel Öz Işık MTSK), Selahattin GÖKÇE (Özel Ak Doğu MTSK), Ali AKBULUT (Özel Doğru Denge MTSK), İlhami GÜLBAHAR (Özel Kongre MTSK) tarafından imzalanan toplantı tutanağına aşağıda yer verilmiştir.

“15.07.2009 Günü toplanan Sivas Sürücü Kursları kurucuları aşağıdaki kararları almıştır.

- 1700 *1- Yukarıdaki tarihten itibaren kurslar fiyat uygulamalarında serbest olup her kurs istediği fiyata kursiyer kaydı yapabilecektir.
2- Daha önce uygulanan havuz sistemi ortadan kaldırılarak kurslar kendi kayıtlarını kendi kurslarında tutacaktır.
3- Sivas Özel Sürücü Kursları Derneği, kursların kayıt, fiyat uygulamalarına hiçbir şekilde müdahale etmeyecektir.
4- Mali açıdan bir problem çıkmaması için defterdarlık nezdinde gerekli görüşmeler yapılacak sonuçtan kurslar haberdar edilecektir.
5- İşbu tutanak toplantıya katılan kurucular tarafından imza altına alınmıştır.”*

- 1710 Toplantı tutanağından, kurslar tarafından 15.7.2009 tarihinden öncesinde kursların uyguladıkları fiyatlar konusunda serbest karar veremediklerini, istedikleri fiyata kursiyer kaydı yapamadıklarını ve havuz sisteminin uygulandığını kabul ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Söz konusu toplantı tutanağı ve hizmet satış sözleşmelerinin incelenmesi sonucunda, hakkında soruşturma yürütülen tarafların Dernek bünyesinde almış oldukları rekabeti sınırlayan karar ve bu yöndeki eylemlerinden vazgeçtikleri kanaatine varılmıştır.

1720 **J.6. Genel Değerlendirme**

- 1730 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin genel hükmü belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemlerini yasaklamaktadır. Aynı maddenin (a) bendi mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kâr gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi halini, (b) bendi ise mal veya hizmet piyasalarının bölüşülmesi ile her türlü piyasa kaynaklarının veya unsurlarının paylaşılması ya da kontrolünü, kısıtlayıcı hallerden biri olarak ifade etmektedir.

1740 Sivas Özel Sürücü Kursları Derneği bünyesinde bir araya gelen sürücü kursları, Kanun'un 4. maddesinde belirtildiği şekilde hizmetlerin satım fiyatının ve satım koşullarının belirlenmesine ve müşteri paylaşımına yönelik ortak karar almışlardır. Söz konusu kararlar teşebbüslerin ortak iradesi ile ortaya çıkmış, ihlale yol açan eylem Dernek'ten bağımsız olarak kursların kendi aralarında mutabık kaldıkları bir anlaşmaya dayanmış, Dernek'in ise alınan kararlarda koordinasyon sağlayıcı bir etkisi olmuş ve anlaşmanın uygulanmasını kolaylaştırmıştır. Dernek uyguladığı çeşitli cezalarla da anlaşmaya uyulmasını temin etmeye çalışmıştır.

1750 Teşebbüsler arasındaki rekabeti kısıtlayıcı anlaşmanın, 1.7.2008 tarihinde Sivas il merkezinde faaliyet gösteren sürücü kurslarının bir araya gelerek hazırladıkları Protokol ile başladığı kanaatine varılmıştır. Zira Protokol uyarınca, uzun süredir ortak verilen ücret ilanlarına uyum sağlanmasına yönelik tedbirler alınmış, anlaşmadan cayanların tespitini sağlayan ve sürücü kursları arasında müşteri paylaşımına yol açan havuz sistemine geçilmiş, Protokol kurallarına uymayan sürücü kursları hakkında çeşitli cezalar uygulanmıştır. Havuz sistemi sayesinde anlaşmadan cayanların tespiti oldukça kolaylaşmıştır. Dolayısıyla, etkili bir kartel anlaşmasında bulunması gereken; anlaşma, denetim ve ceza unsurlarının tümünün söz konusu Protokol'ün yürürlüğe girmesinden sonra hayata geçirilebildiği kanaatine ulaşılmıştır.

1760 Sonuç olarak sürücü kursları tarafından alınan kararların Kanun'un 4. maddesinin (a) ve (b) bendine uygunluk gösterdiği ve ihlal teşkil ettiği düşünülmektedir. Bu çerçevede, sürücü kurslarının ve üye oldukları Dernek'in 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettikleri ve bu nedenle Kanun'un 16. maddesi ve bu dayanılarak hazırlanan "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar İle Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik" (Yönetmelik), uyarınca cezalandırılmalarının yerinde olacağı kanaatine ulaşılmıştır.

J.7. Ceza Miktarının Takdirine İlişkin Değerlendirme

1770 Yönetmelik'in 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde, karteller için verilecek cezada, temel para cezası olarak yıllık gayri safi gelirin yüzde ikisi ile yüzde dördü arasında bir oranın esas alınacağı, bu oranın belirlenmesinde teşebbüs veya teşebbüs birliklerinin piyasadaki gücü, ihlal neticesinde gerçekleşen veya gerçekleşmesi muhtemel zararın ağırlığı gibi unsurların dikkate alınacağı belirtilmiştir.

Sivas il merkezinde faaliyet gösteren sürücü kursları sürücü adaylarına verilecek eğitim ücretlerinin belirlenmesi ve uygulanacak taksit adetleri konusunda anlaşmışlar, bir protokol düzenleyerek Sivas ilindeki sürücü adaylarını paylaşmışlar ve bu anlaşmanın uygulanması için gerekli denetim faaliyetlerini de gerçekleştirmişlerdir. Bahse konu eylemler 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin

10-25/350-124

1780 (a) ve (b) bentlerine uygunluk göstermekte ve bu tür eylemler kartel anlaşması olarak nitelendirilmektedir. Bu nedenle hakkında soruşturma yürütülen teşebbüslere ve Dernek'e verilecek temel para cezasının, %2 (yüzde iki) olarak belirlenmesinin yerinde olacağı kanaatine ulaşılmıştır.

1790 Yönetmelik'in 7. maddesinde hafifletici unsurlar sayılmıştır. 7. maddenin birinci fıkrasında yasal yükümlülüklerin yerine getirilmesi haricinde incelemeye yardımcı olunması ve diğer teşebbüslerin zorlamasının bulunması hallerinde cezanın dörtte bir ile beşte üç arasında indirilebileceği belirtilmiştir. Bu kapsamda, Kongre, Büyük Başak ve Yeni Deniz MTSK'ların anlaşmaya uymayarak para cezasına çarptırıldığından bu sürücü kurslarına verilecek para cezasının dörtte bir oranında indirilerek %1,5 (yüzde bir vigül beş) oranında uygulanması gerektiği neticesine varılmıştır. Doğru Denge MTSK'ya verilecek temel para cezasının ise; teşebbüsün, gerek Protokol'ün imzalanması aşamasında çekimser kalması, gerek anlaşmaya uymaması nedeniyle cezalandırılması, gerekse de soruşturma sürecinde gönderdiği belgelerin incelemeyi kolaylaştırması sebepleriyle beşte üç oranında indirilerek %0,8 (binde sekiz) oranında uygulanmasının yerinde olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

1800 Hakkında soruşturma yürütülen diğer yedi MTSK (Ak Doğu MTSK, Özel Büyük Oto MTSK, Özel Doruk Oto MTSK, Öz Işık MTSK, Özel Murat MTSK, Özel Uzay Oto MTSK, Özel 24 Eylül MTSK) ve Dernek'e ise verilecek cezanın %2 (yüzde iki) olarak uygulanması gerektiği kanaatine varılmıştır.

K. SONUÇ

18.6.2009 tarih, 09-29/606-M sayılı Kurul kararı uyarınca yürütülen soruşturma ile ilgili olarak düzenlenen Rapor'a ve Ek Görüş'e, toplanan delillere, yazılı savunmalara ve incelenen dosya kapsamına göre;

1810 1. Sivas Uzman Eğt. Öğr. Ulaş. Hiz. Ltd. Şti. (Özel Ak Doğu MTSK), Sivas Denge Eğitim Öğr. Tel. Tic. Ltd. Şti. (Özel Doğru Denge MTSK), Özel Yeni Deniz MTSK (Hasan Haluk AYGEL), Sivas Işık Sürücü Kursu Eğ. Öğr. Tic. San. Ltd. Şti. (Özel Öz Işık MTSK), Doğu Eğitim Öğr. Tesisleri Tic. San. Ltd. Şti. (Özel Uzay MTSK), Ön-Taş Önder Eğ. Öğr. San. Tic. A.Ş. (Özel Büyük Oto MTSK), Murat Eğitim Tic. San. Ltd. Şti. (Özel Murat MTSK), Kongre Eğitim Hiz. Tic. Ltd. Şti. (Özel Kongre MTSK), Özel 24 Eylül MTSK (Mehmet Kürşat COŞKUN), Doruk Eğitim Tic. San. Ltd. Şti. (Özel Doruk Oto MTSK), Yıldız Eğitim Öğr. Hiz. Tic. San. A.Ş. (Özel Büyük Başak MTSK) ve Sivas Özel Sürücü Kursları Derneği'nin Sivas il merkezinde sürücü adaylarına yönelik özel eğitim hizmetleri pazarında, hizmet fiyatı ile hizmetin satım koşullarını tespit etmek ve sürücü adaylarını paylaşmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (a) ve (b) bentlerini ihlal ettiklerine OYBİRLİĞİ ile,

1820

10-25/350-124

2. Bu nedenle 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrası ve "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik" hükümleri uyarınca,

2009 mali yılı sonunda oluşan gayri safi gelirlerinin ... oranında olmak üzere;

- Sivas Özel Sürücü Kursları Derneği'ne 327,05 TL

1830 - Sivas Uzman Eğt. Öğr. Ulaş. Hiz. Ltd. Şti. (Özel Ak Doğu MTSK)'ye 3.157,31 TL

- Sivas Işık Sürücü Kursu Eğ. Öğr. Tic. San. Ltd. Şti.(Özel Öz Işık MTSK)'ye 4.772,05 TL

- Doğu Eğitim Öğr. Tesisleri Tic. San. Ltd. Şti. (Özel Uzay MTSK)'ye 4.918,32 TL

- Ön-Taş Önder Eğ. Öğr. San. Tic. A.Ş. (Özel Büyük Oto MTSK)'ye 4.710,37 TL

- Murat Eğitim Tic. San. Ltd. Şti. (Özel Murat MTSK)'ye 3.313,33 TL

- Özel 24 Eylül MTSK (Mehmet Kürşat COŞKUN)'ya 4.940,02 TL

1840 2009 mali yılı sonunda oluşan gayri safi gelirlerinin ...'i oranında olmak üzere;

- Kongre Eğitim Hiz. Tic. Ltd. Şti. (Özel Kongre MTSK)'ye 2.112,46 TL

- Yıldız Eğitim Öğr. Hiz. Tic. San. A.Ş. (Özel Büyük Başak MTSK)'ye 5.162,16 TL

- Özel Yeni Deniz MTSK (Hasan Haluk AYGEL)'ya 1.482,99 TL

2009 mali yılı sonunda oluşan gayri safi gelirinin ...'i oranında olmak üzere;

- Sivas Denge Eğitim Öğr. Tel. Tic. Ltd. Şti. (Özel Doğru Denge MTSK)'ye 2.267,21 TL

2008 mali yılı sonunda oluşan gayri safi gelirinin (2009 mali yılı sonunda oluşan gayri safi gelir bilgisine ulaşılamadığından) ...'si oranında olmak üzere;

1850 - Doruk Eğitim Tic. San. Ltd. Şti. (Özel Doruk Oto MTSK)'ye 2.193,71 TL

idari para cezası verilmesine OYÇOKLUĞU ile,

3. Sivas Özel Sürücü Kursları Derneği'nin soruşturma safhasında verdiği belgelerin eksik, yanlış ve yanıltıcı olduğu anlaşıldığından, Kanun'un 16. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca, gayri safi gelirinin ...'i (...) oranında olmak üzere 16,35 TL idari para cezası ile cezalandırılması gerekmektedir birlikte aynı Kanun maddesinde belirlenen asgari para cezasından az olamayacağı hükmü çerçevesinde anılan Kanun maddesi ve 2010/1 sayılı Tebliğ dikkate alınarak söz konusu Derneğe 11.446,4 TL idari para cezası verilmesine OYBİRLİĞİ ile

1860

10-25/350-124

Danıştay yolu açık olmak üzere karar verilmiştir.

1870

1880

1890

1900

10-25/350-124

Rekabet Kurulu'nun 22.03.2010 Tarih ve 10-25/350-124 Sayılı Kararına

1910

KARŞI OY GEREKÇESİ

1920 Kurulumuz mezkur kararıyla, kararın 2. maddesinde belirtilen 4054 Sayılı Kanun'un 4.maddesinin a ve b fıkralarına aykırı uygulamaları nedeniyle, aynı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrası ve Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik uyarınca Sivas Özel Sürücü Kursları Derneği'ne ve haklarında soruşturma yapılan Sivas ilinde faaliyet gösteren onbir adet sürücü kursuna 2009 mali yılı sonunda oluşan gayri safi gelirlerinin % 0.8 ile % 2 oranında değişen idari para cezası kesilmesine karar vermiş bulunmaktadır. Anılan bu para cezası belirlenirken 4054 sayılı yasa ile birlikte, yukarıda anılan ve Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik'in ilgili hükümlerinin uygulanarak verilen ceza miktarının hesaplanması ile ilgili bölümünü içeren sonuç cezaya aşağıda belirteceğim gerekçelerle katılmıyorum.

1930 4054 Sayılı "Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 16.maddesinin 4.fıkrasında; 'Bu Kanunun 4, 6 ve 7 nci maddelerinde yasaklanmış davranışlarda bulunanlara, ceza verilecek teşebbüs ile teşebbüs birlikleri veya bu birliklerin üyelerinin nihai karardan bir önceki mali yıl sonunda oluşan veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa nihai karar tarihine en yakın mali yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin yüzde onuna kadar idarî para cezası verilir. " denilmiş, son fıkrasında da; " Bu maddeye göre verilecek idarî para cezalarının tespitinde dikkate alınan hususlar, işbirliği halinde para cezasından bağışıklık veya indirim şartları, işbirliğine ilişkin usul ve esaslar Kurulca çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir." hükmü bulunmaktadır.

1940

1950 Bu hükümleri yorumlarsak; Yasa Koyucu, maddenin 4.fıkrası ile verilecek cezalarda alt sınır koymayıp, sadece üst sınırı belirleyerek cezaların yüzde ona kadar verileceğini hükme bağlamış, son fıkrasında ise sadece " cezanın tespitinde dikkate alınan hususlar " kavramını getirmiş ve Rekabet Kurulu'na sadece cezanın tespitinde dikkate alınacak hususların belirlenmesine ilişkin yönetmelik çıkarma konusunda sınırlı yetki vermiştir. Cezanın tespitinde dikkate alınacak hususlar derken yasa koyucu neyi kastetmektedir? Burada kastedilen hangi fiillere, ne miktarda ceza vereceğini tespit et demek anlamında değil, 16.madde ile verilen ceza sınırları içerisinde (% 10 'a kadar) ceza takdir ederken hangi unsurlara göre veya hangi şartların varlığı halinde cezayı ağırlaştıracağını veya hafifleteceksin, bir başka deyişle yasada öngörülen sınırlar içerisinde ceza tayin ederken, takdir yetkini kullanma adına hangi unsurları dikkate alarak ceza tesis edeceksin anlamındadır. Yasa koyucu

10-25/350-124

Rekabet Kurulu'na, Yönetmelik yaparken hangi fiillere ne ceza verileceğini tespit etme yolunda bir yetki verseydi o zaman yasaya; "Bu maddeye göre verilecek idarî para cezalarının tespiti ve maddeye göre verilecek idarî para cezalarının tespitinde dikkate alınan hususlar " kavramını birlikte getirirdi.

- 1960 " Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar İle Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik'in; "Temel Para Cezası" başlığı altındaki 5.maddesinde; " Temel para cezası hesaplanırken, Kanunun 4 üncü ve 6 ncı maddelerinde yasaklanmış davranışlarda bulunan teşebbüs ile teşebbüs birlikleri veya bu birliklerin üyelerinin, nihai karardan bir önceki mali yıl sonunda oluşan veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa nihai karar tarihine en yakın mali yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin;
- a) Karteller için, yüzde ikisi ile yüzde dördü,
- b) Diğer ihlaller için, binde beşi ile yüzde üçü,
- 1970 arasında bir oran esas alınır.
- (2) Birinci fıkrada yazılı oranların belirlenmesinde, ilgili teşebbüs veya teşebbüs birliklerinin piyasadaki gücü, ihlal neticesinde gerçekleşen veya gerçekleşmesi muhtemel zararın ağırlığı gibi hususlar dikkate alınır.
- (3) Birinci fıkraya göre belirlenen para cezası miktarı;
- a) Bir yıldan uzun, beş yıldan kısa süren ihlallerde yarısı oranında,
- b) Beş yıldan uzun süren ihlallerde bir katı oranında,
- arttırılır." denilmiş, yine 6.maddesinde Ağırlaştırıcı Unsurlar ve 7.maddesinde de Hafifletici Unsurlar ayrı ayrı sayılmıştır.
- 1980 Yukarıda açıkça görüleceği üzere Yasa Koyucu 16.maddeye göre verilecek cezalarda; alt sınır koymayıp, sadece üst sınırı belirleyerek cezaların yüzde ona kadar verileceğini hükme bağlamasına ve Rekabet Kurulu'na yukarıda geniş olarak açıkladığımız gibi, Yönetmelikle düzenlenmesi yetki aşımı nedeniyle mümkün olmayan bir konuda, Yönetmelikle düzenleme yapılarak belli suçlar için, belirli cezalar getirilmiş, yine Yönetmelikte, Kanunda olmayan bir kural getirilerek alt sınır ve yasada öngörülme üst sınır belirlenmiş ve Karteller için yüzde iki ile dört arası, diğer ihlaller içinse binde beş ile yüzde üçü şeklinde ceza verilmesi öngörülmüştür.
- 1990 Yönetmelikler, Kamu Kuruluşlarının kendi görev alanlarına giren konularda yasa ve tüzük uygulanmasına yönelik yönetsel anlamdaki hukuk kurallarıdır. Anayasanın 124.maddesine göre Başbakanlık, Bakanlıklar ve Kamu Kuruluşları görev alanları ile ilgili yasa ve tüzüklerin uygulanmasını belirleyen yönetmelik çıkarabilir. Anayasa'mızın 11.maddesinin 2.fıkrasına göre Kanunlar Anayasa'ya aykırı olamayacağı gibi, bu kuraldan hareketle hukukun genel ilkelerine göre; Yönetmelikler de yasa ve tüzüklere aykırı olamayacağı gibi üst hukuk kurallarına da aykırı olamaz. Yönetmelikler yasanın açıkça yetki vermediği bir konuda yeni bir düzenleme yapamayacağı gibi, Yasa ile öngörülen kuralı sınırlayamaz. Yeni bir hüküm koyamaz.

2000

10-25/350-124

Olayımızda 4054 Sayılı Yasanın 16.maddesi ile konulan kural, anılan yönetmelikle bir anlamda değiştirilmekte ve Kurulun hareket alanı daraltılmaktadır. Yasa ile getirilmeyen ve Yönetmelik Koyucuya ceza miktarlarını ve ceza sınırlarını saptama konusunda verilmiş bir yetki olmamasına rağmen, belirli suçlara verilecek cezaların saptanması, para cezasına alt sınır konulması ve yeni, bir üst sınır konulması 4054 sayılı yasanın 16.maddesine aykırıdır. Öte yandan 5/1-b bendinde; karteller dışında kalan diğer ihlaller için, binde beşi ile yüzde üçü oranında bir ceza öngörülmesi, Yasanın 16/son maddesinde Kurulca çıkarılması için verilen yönetmelik yetkisini aşmaktadır. Zira yönetmelik ile temel ceza tespiti mümkün değildir. Bu nedenle yasaya aykırı bulunan Yönetmelik hükümlerine göre ceza belirlenmesinin olanaklı olmadığı, hukuken sakat olduğu açıktır. Öte yandan bu karşı oy sahibinin yetkisinde bulunan ceza miktarını tespit etme yetkisi, daha önce görev yapan ve aynı seviyede olan üyelerin çıkardığı bir düzenleme ile ipotek altına alınmaktadır.

2010

Bu görüşe karşı bir sav getirilebilir. "Yönetmelik Danıştay'ca iptal edilmediğine göre hukuken geçerlidir ve zaten verilen cezada yönetmeliğin 6. ve 7. maddeleri uygulanarak sonuç olarak cezanın, yasanın öngördüğü alt ve üst sınırlara ulaşmaktadır." Hukukun genel ilkeleri, hafifletici ve ağırlaştırıcı unsurların bulunmadığı olayda Rekabet Kurulu'nun anılan yönetmeliğe göre alt ve üst sınır belirleme yönünden bağlı olması karşısında bu savın bir geçerliliği olamaz.

2020

Öte yandan, yukarıda belirtilenlerin dışında anılan Yönetmeliğin hukukun genel ilkelerine ve Kanuna aykırılıkları bulunmaktadır. Türk hukukunda, 5237 sayılı yeni Türk Ceza Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile birlikte para cezası kalmamıştır. Bu yani rekabet otoritesinin verdiği " İdari Para Cezası"dır. Bu nedenle yönetmelikte geçen para cezası kavramı ceza kanununa aykırıdır.

2030

Karara karşı olduğum bir hususta şudur ; Kurulumuz kararının 2 nolu hüküm fıkrasında aynen" Bu nedenle 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrası ve "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik" hükümleri uyarınca, 2009 mali yılı sonunda oluşan gayri safi gelirlerinin %..... oranında olmak üzere;.....TL para cezası verilmesine karar vermiştir. Bu hüküm fıkrası açık değildir. Ceza kararlarında hüküm fıkralarının açık olması bir başka deyişle ceza hükmünün hakkında soruşturma yapılan ve ceza verilen tarafça açıkça anlaşılması gerekir. Ceza hükümlerinde artırım ve indirimlerin neler olduğu, Yönetmeliğin hangi maddelerinin uygulanarak sonuç cezanın verildiğinin açıkça anlaşılabilir bir şekilde yazılması gerekir.Olayımızda Kurulumuz kararında hüküm fıkrasını bu şekilde yazmamış sadece yukarıda belirttiğim gibi 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrası ve "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik" hükümleri uyarınca, 2009 mali yılı sonunda oluşan gayri safi gelirlerinin %..... oranında

2040

10-25/350-124

olmak üzere;.....TL para cezası verilmesine şeklinde belirtmiştir. Bu nedenle de karara katılmıyorum.

2050 Yukarıda açıklanan nedenlerle, Kurulun Yasaya aykırı yönetmeliğin 5.maddesini uygulamaksızın, 16.maddeye göre ve yönetmeliğin 6 ve 7.maddesinde öngörülen olaydaki ağırlaştırıcı ve hafifletici unsurları da göz önüne alıp, takdir yetkisini kullanarak, ihlalin gerçekleştiği pazardaki cirolarında düşük oluşu, göz ardı edilmeksizin % 10 sınırı içinde kalmak koşuluyla sonuç ceza miktarını 2008 mali yılında oluşan gayri safi gelirlerinin binde iki olarak tayin etmesi gerekirken aksi yönde, Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik'in 5.maddesinin (a) fıkrasına göre kartel ihlalleri için öngörülen yüzde iki oranını temel ceza olarak ve aynı yönetmeliğin 7.maddesinde öngörülen hafifletici unsurlarda göz önüne alarak; sonuçta 2008 mali yılında oluşan gayri safi gelirlerinin binde 8 ve yüzde iki oranında değişen oranlarda idari para cezası tesis edilmesi yolunda verdiği kararın 2.maddesine katılmıyorum.

Reşit Gürpınar
Kurul Üyesi